



Arxiu de Pedro Cortés

Festers amb
50 anys en actiu

Florentino Gutiérrez Sanz



Florentino Gutiérrez Sanz, va nèixer el 8 de juliol del 1957 i es va donar d'alta en la filà, el dia 9 de febrer de l'any 1965 quan tenia huit anys d'edat.

En aquests 50 anys de pertinença a la filà, Florentino ha sigut vocal de la junta directiva durant 4 anys i capità de la filà a l'any 1981. L'any 1987 va tindre l'honor de ser portador de la Relíquia de Sant Blai en la processó. Fester de maset, Florentino no deixa d'acudir cada dissabte de panellet al maset per sopar i juntar-se amb els seus amics de "còmpul".

Enguany és un any molt especial per tota la seua família, ja que la seua filla M^a Carmen serà la capitana de la filà i ell l'alferes, a més de rebre el seu reconeixement per estos 50 anys de vida festera.

Floren, en nom de tots els Granaders, enhorabona per este merescut homenatge i bones festes 2015, l'any on tota la teua família serà la protagonista a la nostra filà.

Vicent Pastor Bodí



Vicent va nèixer a Bocairent el 8 de maig del 1947. Es va apuntar a la Filà dels Moros Vells al 1965, tot essent avalat pel seu germà Salvador.

A la seua joventut, allà pels anys 70, junt a altres membres de la filà va traure durant uns anys la "canya" dels Moros Vells en la cordà. L'any 2009 va ser un dels portadors de la Relíquia de Sant Blai, tot sent per a ell un honor i un motiu de molta satisfacció.

A l'estiu, en la festa del panellet de la Junta de Festes, participava activament i ajudava a Miquel "Pastes" a fer la paella. Junt al seu company Pere Pérez sempre té una participació molt destacada en el campionat de guinyot.

Arribat el moment de complir els 50 anys en actiu com a fester se sent molt orgullós de ser membre de la Filà de Moros Vells. Vicente, enhorabona pels teus 50 anys de fester, per molts anys més...

Maties Vañó Martínez



Recorde que de ben menut ja m'agradava la festa però, com que a ma casa no hi havia festers, els meus pares no em deixaven formar part de cap filà fins que no tinguera els 18 complits. No obstant això, un oncle meu que es deia José Solbes, que era molt fester i familiar, aprofitava els moments d'encontre per mantindre'm la flama festera encesa i em cantava tot el repertori de les cançons dels Marrocs: "Marroc, marroc, marroc. Si vols divertir-te un poc..."

Els anys d'infantesa donaren lloc a l'adolescència i així, quan anava a per la meua nòvia a la Caseta Ferre, coincidia amb José Luis Pascual que també anava a per la seua als Alborets. Ell em va convidar a formar part de la seua quadrilla entre els quals estaven els meus amics Carbonell, Calcetí i el Xambitero. I amb ells estic des d'aleshores. Han passat 50 anys, hem viscut alegries i anècdotes que ens han unit cada vegada més.

Ara, vull gaudir de cada moment i viure intensament la festa acompanyat de la meua dona, les meues filles festeres i les dues nétes, una d'elles component de la Filà dels Marrocs. VÍTOL AL PATRÓ SANT BLAI.

Francisco Blasco Colomer



Nació un 17 de julio de 1946. Aunque no lo hizo en el seno de una familia festera, pasó toda su infancia cerca del antiguo maset de la Mare de Déu dels Desemparats y allí, rodeado de marrocs, descubrió que quería formar parte de esta gran familia.

En 1965 inició su andadura festera y durante varios años desempeñó el cargo de sargento de maset junto a varios miembros de la comparsa, compaginando actividades variadas relacionadas con la "ratlla" semanal y el servicio de cocina que ofrecían a todos los componentes de la *filà*. Además implicó a sus cinco hijos haciéndoles partícipes de la fiesta, desde los inicios infantiles en carrozas artísticas hasta la actualidad, así les ha sabido transmitir la ilusión permanente por la fiesta. A fecha de hoy, dos de sus hijos continúan siendo marrocs y uno zuavo.

Es tal el sentir de este marroc, que sus tres nietos han seguido sus pasos y desde su nacimiento se han unido a la *filà* de su abuelo.

Hace cuatro años, en 2010, Francisco tuvo el honor de formar parte de los portadores de la Reliquia de Sant Blai por quien tanta devoción siente el matrimonio, Paco y Fina. Sirva la presente mención, a Fina, como un reconocimiento a esa labor discreta y serena que, año tras año, ha ido realizando desde la vertiente no festera, para apoyar abnegadamente todas las actividades festeras de la familia.

Y hoy, próximos a celebrar 50 años como festero, toda su familia quiere felicitarle y compartir toda la ilusión y la alegría que, sabemos, le acompañará en este año tan importante.

Vicent Gisbert Vañó



Vicent ve al món un 12 de juliol del 1957. El dia de l'Eixabegó del 1965 veiem el seu nom a la llista de la Filà dels Marrocs, malgrat que no fou la primera vegada, doncs l'any 1961, son pare tot seguint la tradició familiar, el va apuntar marroquet. "Eduardo per què has apuntat al xiquet, si ell pot eixir a la festa sense pagar?, que els temps no estan per a tirar" li va dir el tio Alfredo Panxa Blava que aleshores era president. Son pare li va fer cas i el va donar de baixa.

Sempre ha estat actiu a tots els actes de la festa. Com a *cabo* precoç, any rere any el veiem en l'esquadra infantil del dia de l'Entrada, però se'n va adonar que allò no era per a ell i prompte va soltar el sabre. El que li anava era formar part de l'esquadra al costat del seu amic Toni. Vetlar i matinar sí que és possible, doncs te'ls trobes a quines hores de la nit i l'endemà el primer a la diana.

A la plaça i a l'església, el sant espera i altra vegada, el seu inseparable Toni, el mocador li ha de traure en escoltar el "*Honra y gloria...*".

L'olor a pólvora li agrada i el soroll de l'arcabús música li sembla. Però no li vingau amb ambaixades. A l'esmorzar al Sant Crist no li fa mala cara, però com sempre diu "*no cal pujar per les travesses i res de deixar-se caure per l'esgoladora que es trenquen els bombatxos*".

Va exercir el càrrec de vicesecretari entre 1984 i 1987, fou encarregat de la ratlla de la misèria durant els anys 1983-1986 i sargent de maset en companyia de son pare i els seus germans. Portador de la Relíquia de Sant Blai l'any 2010. Vicent, gràcies per aquests 50 anys que hem gaudit de la teua participació i col·laboració en les nostres festes.

Desitgem que al passar llista el dia de l'Eixabegó pugues cridar molts anys "*avant*" en escoltar el teu nom i a primers de mes fer allò de "*dissabte de panellet arreglaet i a sopar al maset*"

Ximo Molina Vañó



Ximo *Panxa* començà a ser Marroc quasibé des que va començar a caminar. L'any 1965 quan tenia 4 anys el seu pare el va apuntar a la comparsa. Des d'aleshores per a ell l'inici de l'any, primerament a casa dels seus pares i després a la seua, és sinònim de traure les botes de l'armari, l'espindarga o el ciri per a la processó, o planxar la faixa groga, entre d'altres. Un ritual que any rere any segueix celebrant amb la mateixa il·lusió que el primer dia. Ara bé, per a Ximo les festes no són sols els dies que es posa el vestit de marroc, per a ell les festes són tot l'any. Cada panellet acudeix al maset per sopar amb la seua esquadra i la resta de la filà. Després del "còmpul" baixa fins al Ravalet per veure la desfilada. I acaba la nit dels panellets parlant amb el seu bon amic Leandro Santonja.

Les festes per a ell són motiu d'alegria, de passar-les amb les amistats i la seua família. No hi ha any que no estiga envoltat dels seus durant les festes. De l'acte de festes que més gaudeix és l'Entrada. Desfilat i fer de *cabo* l'apassionen, ja siga a la seua filada o a qualsevol altra. En tots aquests anys, ha portat tot un seguit de marxas mores com a banda sonora per a desfilat. Els darrers anys, cal dir, alguna de les peces han estat elegides per les seues filles i fill. Ara bé, hi ha una que especialment li agrada: la "Marxa al Centenari" d'Amando Blanquer. Ximo és membre de la tercera generació d'una família de marrocs que començà el seu avi Batiste Molina Gisbert conegut com el "*tio Panxa*", després el seu pare Joaquin Molina Vañó i continuen com a marrocs les seues filles i el seu fill. Per molts anys més!

José Cerdá Belda



Pepe naix a Bocairent un 25 de desembre del 1948. A l'edat de 17 anys decidix apuntar-se a la Filà de Marrocs, ja que el seu germà era marroc i a sa casa ja es vivia la festa i la devoció a Sant Blai.

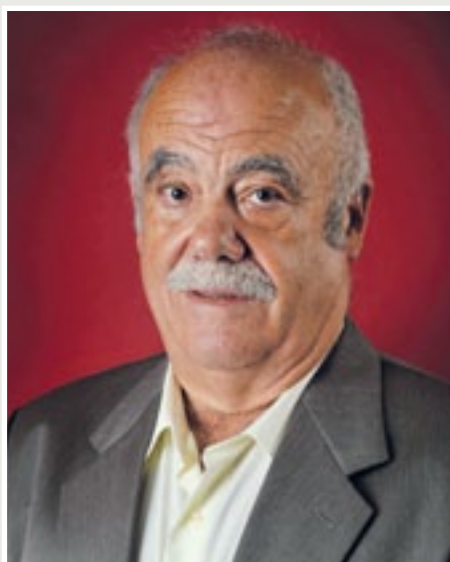
Durant estos cinquanta anys, la seua participació a les festes sempre ha estat molt activa, tot formant part de tres juntes directives com a vocal. D'altra banda, al llarg de més de vint anys s'ha fet càrrec de la Ratlla de la Misèria juntament amb un dels amics de la quadrilla. En els moments de festa, Pepe participa plenament tant als actes de maset, amb els seus esmorzars dianers, com als de carrer: la disparada del dia dels trons i la cordà, els quals gaudeix doncs és molt amant de la pólvora.

Actualment forma part del grup de cuiners que s'encarreguen de fer les paelles per a la filà. L'any 2010 va tindre l'honor i el privilegi de ser portador de la Relíquia de Sant Blai.

L'estima i el sentiment per les nostres festes les ha sabut mantindre i transmetre tant a les seues filles Gloria i Maria, com al seu nét Blai.

Enhorabona i per molts anys més. VÍTOL AL PATRÓ SANT BLAI!!

Rufino Rodríguez Rodríguez



Malgrat que els seus amics eren d'altres filaes, s'apuntà marroc al 1965 perquè el seu germà major era marroc i així pagava menys i era igualment fester. Allí fa amics, la quadrilla i després de 50 anys continua sent marroc. No sols continua ell, sinó que ha fet llegat i les seues filles i els seus néts també són marrocs.

El recorden molts marrocs per haver dut el bar del maset i fer la Ratlla de la Misèria durant molts anys.

Trau la Relíquia al 2010, acte que li feia molta il·lusió i hui recorda com una experiència inoblidable.

Després de 50 anys continua sent marroc i molt content i satisfet que les seues filles i els seus néts també ho siguen. L'enhorabona, i molts anys que pugam gaudir de la seua presència i la dels seus en la filà.

¡Vítol al Patró Sant Blai!

Felipe Ferre Puerto



Fill de marroc, Felipe es va apuntar a la filà el 1965. Son pare, el tio Felip "*Panxa Blava*", va ser número 1 dels Marrocs durant molts anys i cuiner de la filà també, a més de l'únic marroc que ha complert els 75 anys de fester en actiu. Tot i que no ha ocupat mai càrrecs de responsabilitat, Felipe ha estat durant els seus 50 anys de marroc, un fester exemplar, participatiu a la festa.

En l'any 2010, va tindre el privilegi de treure la Relíquia, juntament amb altres components de la filà. A l'Entrada, durant molts anys ha desfilat en esquadra especial, juntament amb els seus amics de la filà i molts anys també al Bloc (Felipe va ser un dels 65 marrocs que desfilaren al primer Bloc, a l'Entrada del 1977).

Tot i viure fora de Bocairent des de fa ja anys, Felipe no ha deixat de participar a les festes cap any. Felipe és un fester de "*maset*": que li ha agradat sempre anar a sopar als panelllets, els diumenges fer la ratlla de la misèria... Des de la Filà de Marrocs, volem felicitar-te Felipe per estos 50 anys de vida plenament activa de fester a la nostra filà i desitjar que pugues seguir complint-ne molts més. Enhorabona.

Fernando Doménech Vicedo



Fernando va nèixer al si d'una família molt festera: pertany a la saga dels "*Tambors*", Moros Marins de tota la vida. Els germans de sa mare (Maria la Tambora), van ser i són tota una institució dins la filà; les germanes i el germà i gran quantitat de cosins i cosines, cunyats, etc., també són Moros Marins.

No ha ostentat mai cap càrrec, més bé al contrari, li agrada passar desapercbut i no prendre part ni agafar responsabilitats. No obstant això, sempre ha estat disposat a ajudar en tot allò que se li ha requerit.

L'any 2002 va tindre l'honor de traure la Relíquia de Sant Blai, de la qual cosa guarda grat record.

Aquest any compleix 50 anys com a fester i se'n sent molt orgullós. Per això des de la filà li transmetem les més sinceres felicitacions a la volta que li desitgem que gaudisca de les festes del 2015, i que la felicitat siga el far que les guie.

Marga Ferre Puerto



Vaig nèixer el 5 de juliol del 1964 i mon pare em va apuntar als Moros Marins en les festes següents.

El que sempre m'ha agradat més de les festes és la figura del capità, i l'any 1979 vaig exercir aquest càrrec amb molta il·lusió.

Sóc la padrina de la bandera de l'any 2000 per ser la dona més veterana junt a Francisco Cantó Luna (el número 1 en la llista de socis).

La primera vegada que em vaig posar el vestit de la filà va ser el 2002, quan vaig ser portadora de la Relíquia de Sant Blai.

Des d'ací Marga, la Filà de Moros Marins volem felicitar-te i desitjar-te que gaudisques estes festes que de segur seran inoblidables

Juan Santonja Colomer



Sense cap dubte, Juan Santonja Colomer, més conegut com “*Tar-san*” és un Moro Marí molt polifacètic. Juan va nèixer el 1951 a Bocairent en una família d'enorme tradició festera, ni més ni menys que fill del tio Leandro i nebot de Manuel Santonja Domínguez, el més gran poeta bocairentí del segle passat. Des de ben xicotet son pare se l'emportava al maset, per inculcar-li la sàvia marinera, que va assumir completament, i al 1965 el van apuntar a la filà. Pertany a una família de marins doncs els seus germans, junt amb un gran nombre de cosins i nebots, participen activament de la festa. Les seues filles, com no podia ser d'altra manera, es van apuntar a mores marines des de ben menudetes.

Juan sempre ha sigut un gran treballador de la seua filà. Ha estat en vèries juntes i ha sigut dues vegades capità, la primera l'any 1986 dins d'una sèrie de capitànies agafades per nou amics, i la segona l'any 2009. Entre d'altres tasques ha sigut assessor musical en l'Associació de Festes de Sant Blai, nomenat per la seua faceta de músic. Efectivament també és músic, toca la tuba i la percussió i en l'actualitat és un dels dos vocals que representen a la seua filà en la Junta de Festes.

Durant tot l'any als marins gaudeix amb una bona colla d'amics incondicionals que l'estimem molt i ens fa divertir d'eixe bon humor que el caracteritza. Ha cantat el “*Marinero*” tant al maset com a la plaça. És un enamorat de les cançons dels Marins, les coneix totes. També és un coreògraf de gran vàlua, organitzador amb la junta de les desfilades de la retreta. A més ha sigut cap d'esquadra en vèries poblacions on s'han desplaçat els Moros Marins. L'any 2001 va tindre l'honor de ser portador de la relíquia del seu patró Sant Blai, al qual li té molta devoció. Este mariner ha sigut sempre i és un fester de carrer i de maset, i el pots veure participant en tots el actes.

Per a concloure amb aquestes facetes que caracteritzen a este gran fester, sols resta dir-vos que aquest any compleix els 50 anys de fester. Podeu imaginar-se la gran satisfacció que l'envolta tant a ell com a la seua família. Nosaltres des de la filà volem felicitar-lo i desitjar-li unes festes d'alegria com ell es mereix. ¡Vítol al Patró Sant Blai!

Joan Vicedo i Vicedo



Com si no fóra veritat, el temps ha transcorregut tan ràpid que he de parar i pensar si és veritat que ja són 50 anys. En aquest temps he participat a la festa en quasi tot, tal com hauria de fer un membre veterà. Com qui es deixa portar per la música, he anat implicant-me i involucrant-me en la festa: alguns anys he estat en la junta (fet que em va fer veure diferent la festa), altres anys amb els amics fent de “*paellers*”, traient la canya a la cordà i la Relíquia al seu corresponent torn, fent de *cabo* de l'oficial i la diana, estant en la Setmana Santa amb la imatge de “*la santeta*”. He presencià el canvi de maset, a un nou més gran i bonic, veient com creixia la comparsa sense parar... pareix tot tan normal i habitual en la meua vida i, a més, ara veig que a la meua família també. Quan la meua dona es va fer marina, ja va ser decisiu en casa per a ser fester i participar “*a tope*” en la festa. Els dos fills que tinc són marins i un d'ells va ser capità: què bonic va ser i com d'orgullós vaig estar en aquella ocasió. No sé com seria la meua vida sense ser fester i moro marí, però supose que les vivències del meu nucli familiar serien altres. Gràcies a tots per tants moments feliços i agradables.

No va ser decisió meua apuntar-me a la filà, però si la de romandre, col·laborar i disfrutar de la festa. Ja no tinc alguns dels meus familiars més propers que em feren marí tal com sóc: el meu tio Tomás cantant del mariner, el meu tio Antonio animador com ningú de les assemblees. Però seguisc sent moro marí i els meus descendents pareix que també. És bonic mantindre aquesta tradició a la meua família, que s'inicià amb mi. Ara a per els 75 anys de fester! Segur que vénen nous canvis, quina il·lusió! Com sempre ha ocorregut en la festa, i sempre a millor. Gràcies a tots per estar amb mi tant de temps.



MOROS Y CRISTIANOS

Ara fa 50 anys



Tirant la vista cinquanta anys enrere, descobrim una societat que començava a canviar; a Bocairent, estos canvis també es notaren. Si ens centrem en el marc cultural d'aquell any, va vindre marcat per l'actuació dels Beatles a Madrid i Barcelona. També va ser l'any en què es va encunyar l'eslògan "Haz el amor y no la guerra" ja que el pacifisme aflorava com a protesta contra la guerra del Vietnam. Eren els anys dels hippies, les mini faldes, la música "yeye" i les vespes. El SIMCA1000 arribava a Espanya com a utilitari de quatre portes, competint amb el R8 de Renault. Des del punt de vista polític, l'any 1965 es va considerar el principi de la fi dels anys de dictadura ja que es va remodelar el govern, es va iniciar una tendència aperturista i les polítiques es van suavitzar.

Al Bocairent de 1965, les festes a Sant Blai van transcórrer sense cap problema i amb un temps que descriuen com a primaveral. Pel que fa al poble, es va inaugurar el museu parroquial, fet que va traure a la llum les valuoses obres d'autors com ara Joan de Joanes o Segrelles. El 3 de juliol s'inaugurava la piscina construïda pels germans Vañó, piscina més coneguda com la del Tint, i durant les festes a Sant Agustí, es celebrava a la "pileta", tal i com l'anomenaven, la competició comarcal de natació. També durant l'última setmana d'agost es va celebrar el Primer Saló Nacional de Fotografia a Bocairent, que va tindre una alta participació, amb la presentació de tres-centes quaranta-quatre obres. Es van atorgar huit premis, un premi especial i una menció d'honor.



Al mateix temps, podem dir que Bocairent estava en plena expansió i anava creixent cap a l'oest, fent gran el que hui en dia coneixem com a barri de la Santa Creu. I era el 1965 quan, de forma provisional, es consagrava la part baixa del nou edifici que s'estava construint a l'avinguda de Sant Joan de Ribera i s'establia allí la capella del barri.

Aquest any també es trobaven restes de soterraments moriscos en la cova de la Mol·la, amb objectes de ceràmica i marfil, una troballa de gran importància. Des d'aleshores es va col·locar una reixa per tal d'evitar que s'entrara i es pogueren espoliar les restes i les formacions rocoses de la cova. Sols es podia accedir si anaves acompanyat d'algun membre del grup de muntanya de Bocairent.

Com a fet anecdòtic destacarem que al programa de festes del 1965 es referenciava el programa d'Alcoi perquè apareixia citat Bocairent com a una de la vil·les que demanava al rei poder disparar durant les festes de l'any 1796. Tot es devia a que el rei Carles III va prohibir el 1771 disparar armes i castells de focs d'artifici. Els bocairentins al·legaven que sols eren salves durant les vespres i el dia del Sant per tal d'honrar-lo com havien fet els seus avantpassats i que *no tenían en todo el año otra diversión alguna*. Per tant, *suplicaban rendidamente el permiso para poder disparar en la mencionada función anual, y no en otra alguna*. Finalment, com ja havia passat a les poblacions veïnes de Banyeres i d'Alcoi, el fiscal del rei a Xàtiva accedia a dita petició.

CAPITANIES 1965

la festa: ara fa 50 anys



FILÀ D'ESPANYOLETOS
JOSÉ SÁNCNIS CALATAYUD



FILÀ DE GRANADERS
RAFAEL VAÑÓ CALATAYUD



FILÀ DE CONTRABANDISTES
SANTIAGO BENEYTO PASCUAL



FILÀ TERÇ DE SUAVOS
JOSÉ M^a DOMÈNECH FRANCÉS



FILÀ D'ESTUDIANTS
LUIS VAÑÓ COLOMER



FILÀ DE MOROS VELLS
BALTASAR CASTELLÓ CASTELLÓ



FILÀ DE MARROCS
BAUTISTA MOLINA VAÑÓ



FILÀ DE MOROS MARINS
SALVADOR CANTÓ LUNA



FILÀ DE MOSQUETERS
VICENTE FERRE VAÑÓ



Record i homenatge

"El campanario", de Manuel Guijarro, 2n premi b/n del concurs de fotografia local "Bocairent i el seu entorn"

Rafael Beneyto Gascón



El passat 27 d'octubre, una dolenta i trista notícia ens despertava de bon matí: la mort de Rafael Beneyto Gascón, a l'edat de 45 anys, després d'una ràpida malaltia.

L'amistat amb alguns granaders i granaderes, va fer que Rafa es donara d'alta a la filà el 6 de febrer del 2002, i des d'eixe dia, la seua trajectòria com a fester va ser exemplar, ja que no hi havia cap acte de festa, assemblea o sopar de panellet que deixara d'acudir. Però sense dubte el que més caracteritzava a Rafa era el seu caràcter amable i alegre, a més de l'excel·lent relació que tenia amb tots els membres de la filà, per la qual cosa era respectat i volgut per tots. Per a ell estar en la filà, era com estar a casa, i gaudir del plaer d'estar amb els teus, compartint els millors moments.

Rafa, des que va ser fester, tenia la il·lusió de ser capità, i el somni es va veure complit l'any 2010 quan agafà la capitania voluntàriament. Va estar recolzat per tota la filà, però especialment pels seus amics de quadrilla. Aquell any va ser especial per a tots els granaders, ja que vam ser testimonis de l'alegria i satisfacció que es pot transmetre a l'ostentar el càrrec de capità, i a més a més, contagiar-se de la felicitat i el valor de la festa.

Rafa, els Granaders, sentim molt la teua pèrdua, i et trobarem a faltar. Descansa en pau. *Vítol al Patró Sant Blai!*

José Blas Vañó Santonja



Pepe el Moreno va nèixer en desembre del 1945. L'any 1962 es va apuntar suavo avalat pels seus tios, Vicente i Manolo Reverte. Va ser capità els anys 1985 i 2005. Va viure molt emotivament la capitania de la seua dona Trini l'any 2012. Un any molt especial per a ells, perquè eixe mateix any rebia l'homenatge dels 50 anys com a fester actiu. Pepe també va tindre l'orgull de portar la reliquia el 1998. I encara més, se sentia molt orgullós de veure com la seua família participava molt activament en la filà i en tots els actes de les festes a Sant Blai. Els seus fills, els seus néts i la seua dona continuaran la seua tradició suava.

Ara, estem segurs, que s'haurà trobat amb el seu amic Manolo i desfilaran el dia de Sant Blai al so del Suavo.

Descanse en pau.

Juan Enrique Cháfer Soler



Va nèixer el 2 d'octubre del 1952, i malgrat que son pare era granader, l'any 1970 va decidir apuntar-se suavo per a disfrutar de la festa amb els seus amics. Des del principi va ser un suavo molt actiu en la filà, molt implicat sempre en l'organització de la festa. La seua tasca principal va ser la de tresorer de la filà i sergent de la ratlla, ajudat per la seua filla.

Com a tots els suavos el dia que més li agradava era el dia de Sant Blai i especialment, el piquete i la processó. També solia participar en les dianes, no se'n solia perdre cap. En el maset es caracteritzava per ser una de les persones més bromistes i alegres.

La seua il·lusió i entusiasme pels suavos van ser transmesos als seus fills i néts.

Ens va deixar el 7 d'abril del 2014.

Descanse en pau.

Juan José Vicedo Vañó



Va nèixer el 4 de desembre del 1923. Es va apuntar suavo l'any 1944, fill de suavo (del tio José). Va tindre l'orgull de portar la relíquia de Sant Blai i el 1994 va rebre l'homenatge dels 50 anys de fester actiu. Es caracteritzava per la seua participació en tots els actes de maset i va transmetre la tradició de suavo als seus fills i néts. Sempre que va poder va participar en l'oficial del dia de l'Entrada i en el piquet del dia de Sant Blai.

Descanse en pau.

Juan Pascual Vicedo



Va nèixer a Alfara el 30 de novembre del 1931 i era conegut com *el Lejiero*. L'any 1982 es va apuntar suavo, el mateix any que es va inaugurar la primera reforma del maset. El seu sogre, Batiste, havia sigut el sergent del maset i per això estava vinculat a la filà. Era una d'aquelles persones que no solia posar-se el vestit de suavo, però participava en tots els actes de maset, bassetes, dinars i sopars. La seua filla Mila continua la tradició festera iniciada per son pare, i la del seu avi.

Descanse en pau.

Juan Alberó Vañó



El passat 30 de maig del 2014 ens deixava Juan Alberó Vañó, als seus 85 anys. Juan naixia a Bocairent el 30 de gener del 1929, al si d'una família de tradició festera a la Filà de Marrocs. De ben menut va començar a anar al maset i a participar a la festa, amb son pare, en un moment en el qual els components de la Filà de Marrocs no arribaven ni tan sols als 30. L'any 1947, quan complí els seus 18 anys, va entrar a formar part de la filà oficialment. Durant la seua llarga trajectòria de marroc, va ser sempre un membre actiu a la filà. Així, formà part de la "xaranga" dels instruments de *fil d'alam* del tio Solbes i també va ser un dels nou components de la primera esquadra oficial de negres dels Marrocs, que participà a l'Entrada de l'any 1955. A l'any 1983, va ser un dels portadors de la Relíquia de Sant Blai i a les festes del 1997, va celebrar els seus cinquanta anys de fester en actiu. Durant els darrers anys de la seua vida, ni tan sols els problemes de salut van impedir-li a este "Marroc de sang", anar al seu estimat maset, almenys als dinars de la Publicació i de l'Eixabegó, i compartir taula amb molts dels que van estar sempre els seus amics de la filà. Les properes festes, el trobarem a faltar i de segur que allà on estiga, juntament amb la companyia del nostre Patró Sant Blai, estarà orgullós de veure com el seu fill i els seus néts continuen la tradició familiar de pertànyer a la Filà de Marrocs, a la que ell tant va estimar. Descanse en Pau.

Vicente Casanova Vañó



Vicent Casanova Vañó, el "Vite", va nèixer el 1936 i va entrar a formar part de la Cultural Festera Filà de Marrocs el 1962.

Des de sempre has sigut un amant de la festa en general i de la seua fila en particular, tot col·laborant en aquells esdeveniments que hem realitzat. Has exercit el càrrec de representant de la teua filà. Has tingut l'honor de ser portador de la relíquia

de Sant Blai el 2001. El 2012 vas celebrar els teus cinquanta anys de fester actiu. Sempre has estat amb els teus. Ens serà difícil deixar de compartir taula amb tu després de cinquanta anys de fer-ho.

Les festes del 2014 es van apagar per complet per a tu. Quants motius tenies! No obstant això vas demostrar una vegada més eixe grau de maduresa i sensibilitat, tot celebrant amb els teus companys l'homenatge a dos d'ells per les seues trajectòries festeres. Va ser un acte senzill però ple d'emotivitat. Va ser el teu comiat sense imaginar-t'ho. Per a nosaltres va ser la teua última imatge, el teu últim adéu, la teua última foto, la teua última estona que passaries amb els teus amics. Però per a tots: la teua filà, la festa i la teua família és un fins sempre, Vite.

Tu has sigut molt més que fester. Has sigut un intel·lectual amb tarannà dialogant amb tots els que a tu acudíem amb ganes d'aprendre. Igual feies teatre, que llegies incansablement, escoltavies música clàssica, investigaves en la història, escrivies sobre la cova de la Sarsa donant-nos a conèixer la seua ceràmica cardial.

Sempre et recordarem amb la teua càmera de fotos tot agafant alguna imatge atractiva i bella d'algun racó insòlit. Hem sigut companys de viatge inseparables en l'esport del muntanyisme, del qual en guardem molts records. Has col·laborat en les festes de Sant Agustí, cavalcada de reis, escola de ceràmica, etc. A tot arreu has fet amics. En les retines de tots quedaran els teus passejos amb moto que pareixia que estigueres en tots els llocs al mateix temps... i sempre hi havia un perquè.

Vite, la teua comparsa, a la qual acudies amb tant afecte, no t'oblidarà i manifesta el seu més sentit condol a la teua família, al temps que li demana clemència a Sant Blai per la teua ànima.

José Bacete Belda



José Bacete Belda, más conocido como "Panchito", nació en 1940. Su padre, Ramón Bacete "El Sereno", lo apuntó a la comparsa de Moros Marinos, siendo su padrino de bautizo el tío Belda y celebrándose el mismo en el antiguo maset de los Moros Marinos al sonido de la banda de música, predestinándolo a ser un fester con solera.

Su inesperada y precipitada marcha a punto de cumplir los 74 años, nos causó un profundo dolor ya que su ilusión más grande era llegar a los 75 años de fester. Fue portador de la Reliquia de San Blas en el año 2011 y este fue uno de los momentos más emotivos que vivió en su larga vida de fester. En el año 1993 le conceden el diploma a sus 50 años de fester.

Fue todo un ejemplo de alegría, disfrutaba haciendo de cabo y no faltó ni un solo año a sus fiestas de Moros y Cristianos. Vivió por y para la fiesta a la que amaba con toda el alma y además con toda su amplitud dándole esplendor, belleza y, sobre todo, compartiéndola con sus compañeros de filá, su familia y con todo el pueblo y aquellos que nos visitaban cada año.

Descanse en paz allí donde se encuentra porque fue todo un ejemplo de saber disfrutar cada momento.

Vítol al Patró Sant Blai.

José Gandía Bernat



Va nèixer a Bocairent el dia 19 de febrer del 1923.

Als anys 70 va entrar a formar part de la Filà de Moros Marins, de la qual va ser sergent diversos anys.

Cal destacar el seu caràcter afable i tranquil, el qual va fer que Pepe fóra volgut i respectat per tots els membres de la filà com a un moro marí de maset, on acudia sempre que hi havia alguna

sopaeta per tal de gaudir amb els amics de la filà.

Ha estat molt actiu a tots els actes de festa, tot destacant els anys 1995 i 1996, quan va viure d'una manera molt intensa i amb molta il·lusió, la capitania de la seua esposa Teresa Silvestre, la Benita.

Les festes del 2014 encara va poder gaudir-les mitjançant les retransmissions a la tele local, doncs n'estava ben pendent, sobretot de la missa i la processó, com a bon devot de Sant Blai que era.

Pepe ens deixà el 6 de març del 2014 als 91 anys.

Francisco Domínguez Beneyto



Quan ja estaven a punt de sonar les primeres notes de les festes de l'any 2014, ens vam adonar de la trista notícia que el tio Salamó ens havia deixat. Francisco Domínguez Beneyto era el número 1 de la filà en eixe moment.

Fester des del 1941, va ser avalat per Vicente Ferre Beneyto, encara que abans ja portava el vestit de fester com el seu iaio,

Agustí l'Aladrer. D'ell li venia el carinyo a la filà i d'ell heretà el vestit i el mosquet. Eixa estima el dugué a compondre la cançó "El Moscatel," que cada any cantem quan arriba la música al nostre maset el Dia de les Caixes, com a preludi de les festes. "El Moscatel", un bonic regal per a la filà.

Encara que degut a la feina va haver de traslladar-se junt la seua família fora de Bocairent, Francisco "Salamó", tal com diu la cançó, portava amb orgull ser mosqueter i anava al maset sempre que estava a Bocairent.

L'última vegada que va vindre va ser el dia del Sant Crist de l'any 2013, acompanyat pels seus fills, i encara que li costà molt d'esforç ho feu amb molta alegria i il·lusió, al veure's al maset entre els seus amics i companys. El fill major i el nét han seguit la tradició de son pare i ambdós són mosqueters.

Va portar la Relíquia de Sant Blai l'any 1976 i ara, amb la seguretat que estarà junt a ell en el cel, sabem que des de allí mirarà les nostres coloristes festes gaudint-les com sempre sabia fer. Descanse en pau.

Juan Vañó Valdés



Juan Vañó Valdés va nèixer a Banyeres el 1941. Al poc de temps de casar-se, es va instal·lar a Bocairent amb la seua família i l'any 1972 es va apuntar a mosqueter, tot seguint la tradició de la família de la seua dona, i per a major alegria del seu sogre Miguel. Va saber inculcar la tradició als seus ja que té néts, nores i fills mosqueters. L'any 2003 va tindre l'honor de portar

la Relíquia de Sant Blai.

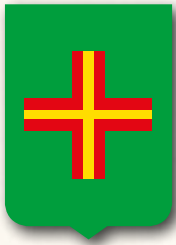
Juan era un fester de maset, doncs no era d'aquells que només hi van durant els cinc dies de festes. Cada mes, en cada panellet, era dels primers en acudir: primer la cerveseta i la xarradeta amb la quadrilla i després, sopar i veure desfilar. A l'entrar al maset sempre et saludava content i et dedicava unes paraules amables. Amb la quadrilla que compartia taula, també s'encarregava de dur a terme l'Acapte de la filà unes setmanes abans de festes. Any rere any realitzaven el recorregut marcat, tot passant porta per porta, així durant més de vint-i-cinc anys.

El 16 d'octubre Juan ens deixava, però sabem que allà on estiga gaudirà de veure desfilar als Mosqueters i de sentir el soroll de cada mosquet quan s'apropen a la pólvora les metxes, que tant li agradava portar. Descanse en pau.



Antonio Ferri

Col·laboracions de les filaes



Filà d'Espanyoletos

Any de fundació: 1903

Nombre de components: 225

Maset. Any d'inauguració 1989 - Carrer Baixada Sant Crist, s/n



CAPITANIA
ALFERES

Mariola Molina Beneyto
La Filà

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDÈNCIA

Andrés Asensio Ferre

VICEPRESIDÈNCIA

Cristóbal Beneyto Sánchez

SECRETARIA

Salomé Beneyto Calabuig

VICESECRETARIA

Rosalía Ferrero Cerdá

TRESORERIA

Blai Beneyto Micó

VICETRESORERIA

Damián Beneyto Micó

VOCALS JUNTA DE FESTES

Miguel Beneyto Carbonell

Francisco Doménech Doménech

VOCALS

Magda Asensio Ferre

Pilar Molina Blasco

Damián Alberó Vicedo

Francisco Beneyto Calabuig

Javier García Solbes

Damián Sanchis Tormo

DOCUMENTALISTA

Rafael Molina Sempere

BANDA DE MÚSICA

Unió Musical Benicadell de Castelló de Rugat

Homenatge a Joan Martínez

És hora d'aproximar-nos i retre un afectuós homenatge a una persona que va ajudar a la nostra filà a engrandir la festa: Joan A. Martínez.

Joan, pertany des de molt jove a la filà. El seu padrí va ser Pepe Asensio Bellver (padrí de pila d'ell). Pepe va ser qui li va inculcar la festa del maset.

Va ser una persona que es notava que sabia què volia, sabia on anava i que respirava dinamisme en els espanyoletos. I és que, degut a les dues facetes com a músic i com a fester, vivia unes festes molt intenses.

Va ser un fester molt actiu:

- Dues vegades president, del 1991 al 1994 i del 2003 al 2006. La segona volta que en va ser es va presentar voluntari (cosa que no ha fet mai cap president).
- Era molt d'admirar com, per exemple, el dia de l'Entrada podia atendre alhora a totes les músiques que venien des de molts llocs a tocar a moltes filaes, als espanyoletos com a president, al maset...
- O com la nit de Caixes organitzava esquadres, resolia problemes de la fila, organitzava totes les bandes de música que anaven a preguntar-li. Era insòlita la nit de Caixes que Joan podia sopar!
- Al 1994 impulsat per ell, es va fer la cuina i les habitacions dels músics.
- Va ser capità l'any 2007. En l'última legislatura quan s'estava fent el sorteig de capità i després de diversos números amb el "no" corresponent, va agafar un número i va cridar ben fort: "Joan Martínez i Martínez"... Mai sabrem el vertader nom que va traure aquell dia.
- Va ser un dels impulsors i organitzador de la retreta. Era fester de nit i participava en quasi totes les retretes disfressat del que fóra. Segons el seu amic Blas Molina, *ho passaven molt bé en totes les retretes*. Una nit, conta ell, es van disfressar d'una colla de toreros (Joan, com no, de torero; Pepe Asensio de picador; Pere Sanchis de Majoral; Toni Alberó de folclòrica...). Va ser tot un èxit i ho van passar d'allò més bé. Una altra nit Toni Alberó, Joan i ell (Blas Molina) es van disfressar d'escocesos. Aquella nit quasi es moren de riure i... de fred!

Cal destacar també la seua quadrilla, sempre al seu costat, en els moments de riure i de festa, però també en els més difícils. De ben segur que aquesta nit de caixes, i totes les pròximes, la quadrilla del famós "sombretet" té un buit molt gran.



Transcorreguts molts anys com a fester, Joan per motius personals i molt al seu pesar, va deixar la Filà d'Espanyoletos en la llista de socis, però MAI en el seu cor. MENTRE VA VIURE, VA SER ESPANYOLETO.

Si fem una ullada a tota la feina, a tots els gestos que Joan va fer per la filà podem reflexionar com a festers que un s'ha de donar totalment, sense reserves ni prejudicis, a allò que li agrada i l'apassiona. Joan, tenia un caràcter fort, però l'afecte als Espanyoletos ho superava tot.

Ara, amb el seu comiat ens deixa un buit, però el seu lideratge i la seua forma de fer continua en tots nosaltres. I el millor que podem fer es seguir treballant i avançant en el camí que persones com Martínez van començar a dibuixar.

Gràcies al músic, al fester, a la persona... Gràcies Joan.

La Filà

Col·laboracions:

Blas Molina Ferre i Rafa Molina Sempere



Vicente Colomer Boronat. 50 anys d'Espanyoleto

Encara que no se li pot fer un homenatge de 50 anys de fester (que ja els ha fet sent membre de la Filà d'Estudiants) aquestes festes del 2015 la nostra Filà vol celebrar els 50 anys d'espanyoleto de Vicent Colomer Boronat.

Hi ha fets curiosos que cal nomenar quan es vol resaltar el sentiment fester que tenen persones com Vicent. I és que Vicent Colomer pertany a dos filaes i el seu cor està ben partit entre les dos.

Cal resaltar que, en la llista de fundadors dels Espanyoletos estava son pare Vicente Colomer Beneyto i ell, per a fer-li un homenatge i que la seua memòria es mantinguera viva, es va apuntar a Espanyoleto. Quin gest més meravellós: recordar al seu pare sempre, continuar la tradició, viure les festes amb emotivitat... Vicent recorda molt carinyosament com va haver uns anys que el dia de Sant Blai, els Espanyoletos acompanyaven al predicador a casa de l'alcalde, així que la seua casa s'omplia d'espanyoletos.

En la seua trajectòria com espanyoleto ha arribat a la màxima representació: va ser capità l'any 1989. Aquest any també va tindre el privilegi de ser el capità que va inaugurar el maset actual. Vicent no ha faltat quasi mai als sopars dels dissabtes del panellet. La filà vol donar-li l'enhorabona i que pugam vore'l molts anys cada panellet assegut a la seua cadira sopant, rient i gaudint.





Filà de Granaders

Any de fundació: Anterior a 1860

Nombre de components: 166

Maset. Any d'inauguració 1985 - Carrer Baixada Sant Crist, s/n



CAPITANIA
ALFERES

M^a del Carmen Gutiérrez Vicedo
Florentino Gutiérrez Sanz

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDÈNCIA

José Puerto Úbeda

VICEPRESIDÈNCIA

Francisco Juan Cerdá Puig

SECRETARIA

Joan Perigüell Sempere

TRESORERIA

Manuel Vañó Ferre

VICETRESORERIA

Francisco Javier Francés Perigüell

VOCALS JUNTA DE FESTES

Joaquin Carbonell Sirera

Francisco Marco Molina

VOCALS

Emilio Martínez Martínez

Manolita Beneyto Vañó

Inmaculada Ferre Puerto

Rafael Puerto Úbeda

Miguel Puerto Úbeda

BANDA DE MÚSICA

Lloc Nou d'En Fenollet

Quatre, cinc o sis generacions de Granaders

Les festes de Bocairent, de tots és sabut –i què se sàpiga ja ens n'encarreguem els bocairentins–, tenen algunes característiques singulars. A diferència d'altres pobles on és bastant freqüent canviar de filà de pertinença, ací, al nostre poble, no és sols poc freqüent aquest canvi, sinó que trobem a totes les filaes una certa “fidelitat familiar”. No és una imposició familiar. No és compleix sempre, però a totes les filaes ens trobem nissagues que arranquen de poc després de la seua aparició i que, amb o sense incidències, ens arriben fins als nostres dies. Les raons d'aquest “seguidisme” familiar poden ser múltiples i segur que hi ha mil i una interpretacions, però volem apuntar-ne una de senzilla i que ens valdria fins arribar a l'època més moderna de les festes, amb el creixement espectacular de les filaes, que podríem situar en la dècada dels 70. Fins aquesta dècada el nombre de festers de les filaes era, com dèiem, bastant menor a l'actual –especialment en la nostra–. Això permetia que la vida fester es desenvolupara als masets, però també a les cases dels festers. La convivència entre aquelles persones com ara diríem “de bon rotllo”, alegre, bromista, compromesa i preocupada per la festa, era observada i viscuda pels xiquets de la casa, i així doncs, per a ells la filà passava a ser un element més de l'escenari en el qual anaven creixent i desenvolupant-se la seua vida. Pensem que a Bocairent hi ha tres maneres d'identificar a una persona: el nom, el malnom i la filà a la qual pertany. El lligam familiar amb la filà ha estat, possiblement una de les claus del creixement fester, atés que un fester (home) donava lloc a “x” fills-festers (possiblement encara homes) que a la seua vegada compartien filà amb “x”, “x”,... néts-fills-festers (ara ja homes i dones).

Ens hem fixat en un d'aquests casos de la nostra filà. No és la família identificada més antiga, però sí que és de les més antigues, amb un considerable nombre de festers i festeres en actiu a la filà, i amb una notable projecció de futur. Es tracta de la **família de Vicente Vañó Vañó (Sevilet)** i la raó que ens ha inclinat per a presentar-la ací, a més d'allò que hem dit, és el fet de poder comptar amb la inestimable ajuda de Consuelo Vañó, la seua filla i sens dubte una de les persones de la nostra filà que pot donar testimoni i memòria viva de la primera part del passat segle, perquè, com de vegades s'ha dit des d'aquest programa, hi ha poca o cap documentació sobre les filaes i ens hauríem de sentir obligats a aprofitar la memòria viva de la festa.

Vicente Vañó Vañó naix el 1896 de pares bocairentins. Naix a Massaneti i s'apunta a la Filà de Granaders el 1931, és a dir, ja major, en traslladar-se a viure a Bocairent, després d'haver passat la seua joventut per diferents masos de Banyeres i Bocairent, tot exercint l'ofici de llaurador, al qual es va dedicar tota la seua vida.

Les raons per les quals va triar la Filà de Granaders podem dir que són dobles: d'un costat tenia amistat amb membres de la filà, com Toni i Pepe Calatayud (*els Cordes*). Apareix també la influència de la família, perquè la seua dona li

diu, en paraules de la seua filla Consuelo, que si vol apuntar-se a alguna filà hauria de ser la de Granaders, doncs en va ser capità son pare –el sogre de Vicente– en 1909. Efectivament Jaime Vañó Castelló va ser capità eixe any i la seua néta i filla de Vicente Vañó ens conta que encara recorda haver vist a un bagul de sa casa la “casaca” de capità del seu avi, que era de color roig. Aquest record ens porta al tema del vestit dels granaders i vindria, possiblement, a confirmar allò que deia José Cantó en un article del programa de festes de 1956. Quan referint-se al vestit dels Vizcaínos –considerats en aquells anys com a filà antecessora dels Granaders, atés que encara no es coneixia la troballa de Vicent Terol, feta molts anys després, en la qual apareixen com a participants en l'Entrada tant els vizcaínos com els granaders– afirmava que constava de casaca roja.



Encara que no és motiu d'aquest escrit, aprofitarem l'ocasió per a recordar el motiu d'anomenar “Sevilet” a Vicente Vañó i als seus descendents. Ens ho explica Francisco Vañó, també emparentat amb aquesta família, al programa de festes de Banyeres de Mariola del 1978. Allí ens conta que l'avi de Vicente Vañó, Francisco Pascual Vañó Ribera, va nàixer el 17 de maig del 1830 a Fontanars i es crià en el mas de la Frontera. No era una persona de recursos, per tant va haver d'anar a fer el servei militar. Després dels cinc primers anys, com que sabia llegir i escriure, li oferiren entrar a formar part de la Guàrdia Civil. Ho acceptà i fou destinat a un esquadró de cavalleria a Toledo. Des d'allí, al cap d'un temps aconsegueix el trasllat al destacament d'Albaida, des d'on venia a peu a visitar a la seua novia

Francisca Sanchis que vivia al “Racó de Micalàs”. Sembla que a la seua futura esposa allò de tindre un marit “civil” i la forma de vida que li hauria de suposar no la tenia molt contenta: li va donar a triar a Quico Pascual entre la vida de guàrdia civil o la seua relació. No sabem si el encara guàrdia li va pegar moltes voltes o no, però el cert és que va deixar la Guàrdia Civil i es va casar amb la seua núvia el 12 de juny del 1869 a Bocairent. El des d'aleshores “tio Civil” i la seua esposa van tenir 7 fills, els “Civilets”. El major, Francisco Vañó Sanchis, nasqué a Bocairent el 1870, es va casar amb Consuelo Vañó Domínguez i van anar a viure a les “Cases de Masanet”. Al cap d'un temps, tenim allí ja, tot formant part de la família, al nostre protagonista, Vicente Vañó, “Sevilet”.

(La diferència de denominació entre “Civilet” i “Sevilet” respon que la 1ª és la que utilitza D. Paco Vañó al seu article i la 2ª és la que utilitzem a Bocairent, apareix així a diferents escrits i ho hem volgut respectar).

Ens tornem a situar al 1931. Per a fer-se una idea de la Filà de Granaders haurem de pensar en un grup de 7, 8, 9 persones que, amb dificultats, podien complir amb els actes i les responsabilitats de la festa. D'ahi la concepció que encara mantenen les persones majors de la filà, però ja no els festers més joves, que ser fester és un compromís i suposa “una obligació” i de vegades “una obligació i un sacrifici”. Per això –com ens conta José Cantó en el seu manuscrit inèdit– el participar en actes oficials de festa “no trenca el dol” per la mort d'un familiar per més directe que siga. A més dels “Cordes”, abans anomenats, formaven part de la filà a primers de segle Pascual Puerto (Bajoca), Vicente Cantó Ferre (Manduca), el tio Quico de Camorra, José Calatayud Ferre (Garrofa), els Groguets de la Casa Glòria, José Calabuig Vañó (Guitarra), Vicente Puerto (Badoch), Joaquín Doménech (del Sombrial) i ja més tard, aproximadament de l'època que s'apunta Vicente Vañó, Gaspar Silvestre (de la Peña), Bautista Vañó (Alegria), Francisco Juan Castelló (Quiqueso), Victorino Puerto (de la Casa del Sant). Hem de fer notar que no hi ha registre ni documentació d'aquells anys i aquestes persones estan anotades des del record d'altres festers. La nostra testimoni, Consuelo Vañó recorda haver sentit parlar d'ells com a membres de la filà.

La majoria d'aquestes persones eren llauradors, la qual cosa pot confirmar allò que diu Fco. Vañó Silvestre al seu llibre sobre les festes de S. Blai del 1982 respecte de la procedència llauradora dels membres de la filà.

I després, la Guerra. I després de la Guerra, la postguerra

“Les famílies de dol per a tota la vida.

La guerra, la postguerra... Recorde aquella mare que no li varen dir que el seu fill havia mort/...”

Vicent Andrés Estellés. Crit i nit

Abans s'havien repartit les poques pertinences de la filà: les barbes postisses. “L'amarraet” el van cremar i Vicente es va quedar amb un tros de cordò de la imatge, que actualment està al Museu Parroquial.

Però la vida ha de continuar. I la festa és part de la vida.

En 1941 es trobem a Vicente Vañó en la capitania de la filà, o millor dit a la seua filla Consuelo. Això vol dir que l'any d'acabar la guerra Vicente ja es va llançar a assumir els

càrrecs representatius de la filà, primer alferes en l'any 40 i capità al següent. Capitania que van haver de celebrar ells i tota la filà a la seua casa ja que, al no disposar de maset, la casa del capità en feia les funcions. Consuelo, forma part del grup de jovenetes –o xiquetes, segons any– que en la dècada dels 40 eixen de capitanes. L'explicació és que hi havien pocs vestits per a eixir i calien tots per a l'esquadra. Consuelo Vañó ens conta que recorda el cas d'una família que durant la guerra havia utilitzat la tela del vestit per a fer “un abrigoet”.



La capitania del 1941 no és de les que passen sense deixar senyal: al pujar l'escalinata de les monges, la imatge de S. Blai en la processó, es van encendre les “andes”. Els granaders –segons ens conta– no van tenir ferides de consideració, però alguns vestits es van fer malbé, la qual cosa va agreujar la ja dolenta situació econòmica i provocà la següent decisió de la Junta de Festes de 09/02/1941 “*Se acuerda pagar a un granadero la confección de un pantalón nuevo, pues la batería de las andas le quemó el traje*”, que ens conta Ricardo Reig al programa de festes de 2003.

I no va quedar allí la cosa.

El rapte de la capitana: És un fet que comentaven els festers més antics de la filà, però que ara coneixem en versió de la protagonista, o caldria dir de la víctima....?

Aquest any 1941, es va representar el *Contrabando* entre Contrabandistes i Granaders en la matinada del 3 al 4 de febrer. Com sabem, la darrera escena de l'acte es desenvolupa al castell. Allí havia d'estar el capità. En aquest cas era la capitana, la joveneta d'aleshores 17 anys, Consuelo Vañó, que ens conta que uns contrabandistes –i recorda concretament a Ricardo Reig i algú més– la van pujar a la burreta que portaven ells per a representar l'acte, i se la van endur al seu maset. És de suposar que es produïra una ràpida reacció, i la filà (els festers que hi hagueren per

allí) es va llançar a un immediat rescat, que es va produir en arribar tots al maset dels contrabadistes, i després de negociar les condicions del rescat entre gots de vi, cacau i tramús. No consta que hi hagueren ferits, ni denúncies, ni intervenció de les forces públiques, però sí, bromes i el bon humor de l'ambient fester.

Al no tenir maset la filà, les reunions es feien a la casa del capità. Eixe any, el dia de l'Eixabegó van anar a la casa de Vicente Vañó tres jovenets a apuntar-se a la filà, que fins aleshores estava formada per persones ja no molt joves.

Es veu que això de la capitania li resultava atractiu a Vicente Vañó, perquè va tornar a ser capità el 1950. En eixe moment ja s'ho pogué prendre amb un poc més de tranquil·litat, perquè la filà havia passat dels 13 festers sencers i 5 mitjos del 1941, a 20 festers sencers i 12 mitjos. El mateix any -any de la inauguració del pont de S. Blai- va assumir la presidència de la filà. Va ser president fins el 1965/66, el període més llarg que una persona ha tingut aquest càrrec a la nostra filà, al qual s'arribava per ser el fester més antic. Encara va ostentar la capitania una tercera vegada el 1957, quan ja la filà tenia 29 festers sencers i 19 mitjos

Des que començà la seua presidència s'anoten els acords que van prenent-se a la filà. Un dels acords és que siguin membres de la filà els que escorten a Sant Blai a la processó, enlloc de membres de la Guàrdia Civil. Així ho proposa el representant dels Granaders a la Junta de Festes i s'acceptà a la reunió del 08/01/1953.

Durant la seua presidència s'aprova un reglament per al funcionament de la filà, al considerar-se que l'anterior és massa antic i ja inadequat per a les circumstàncies del moment. També és d'aquest període l'encàrrec d'una imatge per a la processó de Divendres Sant, "l'Amarat".

Es compra el Maset de la Cantereria que venia utilitzant la filà des de les primeries dels anys 40. I s'acomiada de la seua presidència, tot actuant com a financer en la compra del maset, ja que ell i Casimiro Vañó avancen els diners que després anirà tornant-los la filà amb un interès mínim.

L'any 1966 traspassa la presidència a José Cantó al passar a honorari, no per jubilar-se ja que ell no va tenir mai la situació de jubilat, perquè en la seua condició de llaurador no va voler acollir-se mai a les normes de protecció social, que prèvia cotització permetien jubilar-se a l'arribar a una determinada edat.

El 25 de febrer del 1982 ens va deixar qui en paraules del seu successor a la presidència -Pepe Cantó- pronunciades en la seua pròpia despedida com a president, era definit com "festero cabal y entusiasta"



Però la seua nissaga continua amb força: Vicente sols va tenir una filla, Consuelo, que es va casar amb Tomás Carbonell. Tomás, que va morir jove, als 39 anys. No va ser fester, era músic, però va apuntar al seu fill menut, Salvador, quan aquest sols tenia dos anys, per anar al maset a fer "la basseta". Aquesta circumstància va permetre a Salvador complir els 50 anys de fester amb 52 anys d'edat. Consuelo, malgrat no ser festera "de llista" ha estat sempre identificada en la nostra filà i ha sabut mantenir i transmetre tant l'esperit com el record de la festa.

Consuelo i Tomàs van tenir dues filles, majors que Salvador, Maria i Isabel. La família de Maria, casada amb Miguel, s'ha inclinat per la Filà dels Mosqueters, mentre que Isabel es va casar amb Rafael Sanchis que, casualment, poc abans de fer-se nuvis, va deixar la Filà d'Espanyolitos i va entrar en la de Granaders. Tant un com l'altre asseguren -i no tenien cap raó per a dubtar-ho-, que les raons d'aquest canvi no van tenir res a veure en la seua relació. Aquesta parella, Isabel i Rafael ha tingut tres fills: Damián, Mabel i Jesu. Damián i Jesu han fet un breu pas per la filà, mentre que Mabel es va apuntar amb la finalitat de poder ser capítana -cosa que va complir el 1994- i el que havia de ser un pas temporal per la filà s'ha convertit en una entusiasta continuïtat, malgrat residir fora de Bocairent, i fins i tot va arribar a apuntar el seu fill, encara que va durar pocs anys.

Pel que fa a Salvador, va poder complir el seu desig i ser capità el 2006, tot coincidint amb els 50 anys de fester. Casat amb Joaquina Jornet tenen dues filles, Clara i Aida. Les dos festeres de la filà, la major inscrita des d'abans de produir-se el seu naixement. Totes dues viuen amb entusiasme la festa malgrat que tenen una forta dificultat. A les festes, la seua banda de música els reclama la col·laboració. Fins ara han aconseguit que es dispensen de les seues obligacions musicals i han pogut gaudir de la seua condició de festeres. Tenim, doncs una brillant continuïtat per davant. La seua història és molt prompte per a escriure-la. Però... portem bé el compte? Parlen de 4, de 5 o de 6 generacions de granaders?

Josep Calatayud Beneyto



Filà de Contrabandistes

Any de fundació: Anterior a 1864

Nombre de components: 191

Maset. Any d'inauguració 1977 - Carrer Vinalopó, 1



CAPITANIA
ALFERES

Natxo Cortés Francés
José M^a Sanchis Beneyto

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDÈNCIA

César Vañó Reig

VICEPRESIDÈNCIA

Ricardo Reig Molina

SECRETARIA

Ma Rosario Vañó Reig

TRESORERIA

Ester Sanchis Puerto

VICETRESORERIA

Pep Sanz Rabadán

VOCALS JUNTA DE FESTES

Josep Miquel Molina Puerto

Carlos Llinares Llobregat

CRONISTA

Jairo Vañó Reig

VOCALS

Antonio García Molina

Jordi Molina Puerto

Enrique Reig Beneyto

Rafa Martí Rico

BANDA DE MÚSICA

Associació Unió Musical Bocairent

Celebració del 150 aniversari de la Filà



Les festes del 2014 sempre seran recordades amb especial estima per la Filà de Contrabandistes, ja que durant aquest any fester hem tingut la satisfacció de poder viure el **150 aniversari de la filà**. Per això, es van fer tota una sèrie d'actes per a commemorar l'efemèride, i retre d'aquesta manera homenatge a tots aquells que ens van precedir i que van fer possible que a dia de hui els contrabandistes continuem fent festa.

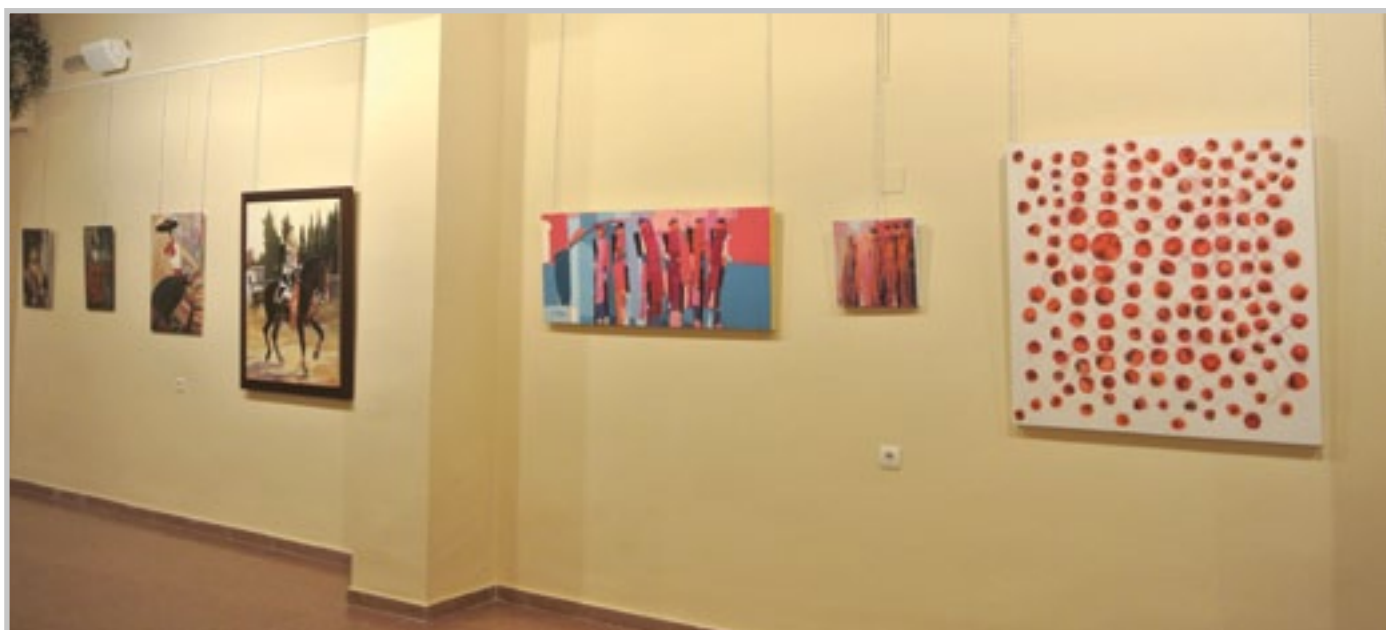
L'acte que va obrir foc el vam celebrar durant el sopar del panellet del 2013, amb la presentació del logotip dissenyat pel contrabandista Pep Sanz per a l'ocasió. El següent esdeveniment va tindre lloc tot aprofitant el sopar del panellet dels Suavos, on vam poder paladejar un vídeo amb imatges de la història de la filà. Imatges casolanes des del 1956 fins al 1994, en els quals vam poder veure a molts dels nostres avantpassats fent festa, actes com el de la visita als ancians de la Beneficència, imatges de la "processó" que es va fer al maset l'any de l'aigua, etc.

Per al panellet de l'associació vam decidir que tot el món fóra coneixedor que els contrabandistes estàvem de celebració, i aquest és el motiu del cridaner banderí gegant amb el logotip del 150 aniversari situat al sostre del maset. A més, el dia de la desfilada també vam lluir les samarretes fetes per a l'ocasió.

En passar l'estiu aplegarien els plats forts. En primer lloc, el dia del panellet dels Marrocs es va fer al maset una taula redona on a poc a poc els més majors de la filà van anar exposant tota una sèrie de vivències i anècdotes viscudes molt temps arrere, històries que van fer les delícies del públic assistent, especialment dels més joves.

I coincidint amb la celebració de la fira d'artesanía i turisme d'octubre, es va fer al maset una exposició que recollia en diferents apartats la nostra història: indumentària, vídeos i fotos, armament, bandes de capitans, documents, cançons, dibuixos infantils,... N'estem ben orgullosos del resultat. Les moltes hores dedicades per a fer-ho possible van pagar la pena, a més de tindre la satisfacció que els contrabandistes es van bolcar per a col·laborar en tot el que pogueren. A més, es van posar a la venda les botelles de vi commemoratives del nostre segle i mig d'existència. Al mes de desembre, i amb la col·laboració d'Art-92, es va fer una exposició de pintura amb motius contrabandistes.

La nit de la desfilada de Sant Antoni va ser també especial. En primer lloc perquè tots aquells que alguna vegada havien format part dels contrabandistes, estaven convidats a sopar i desfilar. També vam convidar als presidents de la resta de filaes i al president i expresidents de la junta de festes. I en segon lloc, perquè una vegada acabada la



desfilada, una manta contrabandista de 150 metres preparada per a l'ocasió va servir per a unir a tota la fil·la en la plaça, i als sons de "La manta lluenta" els contrabandistes cantàrem i dansàrem al voltant de la font i del castell. A la desfilada del ciri vam repetir l'experiència.

I des del dia de comptes ja es podien adquirir tres complets DVD's que recullen la història contrabandista: un amb vídeos, l'altre amb fotos i l'àudio d'una xarrada dels nostres majors a l'any 1984, i un tercer amb la taula redona celebrada uns mesos abans i un vídeo que recollia el que vam poder veure a l'exposició.

Només ens restava una cosa més. L'edició d'un CD de música contrabandista, amb la col·laboració de la nostra banda, l'Associació Unió Musical de Bocairent, i el patrocini de Caixa Ontinyent.

Amb tots aquests humils actes no hem intentat més que fer justícia i homenatjar a tots aquells que han format part de la família contrabandista i donar a conèixer la nostra història.



Filà Terç de Suavos

Any de fundació: 1867

Nombre de components: 380

Maset. Any d'inauguració 1964 / 1982. Placeta Sant Blai, 3



CAPITANIA
ALFERES

Lurdes Palao Belda
Xelo Belda Bacete

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDÈNCIA
VICEPRESIDÈNCIA
SECRETARIA
VICESECRETARIA
TRESORERIA
VICETRESORERIA
VOCALS JUNTA DE FESTES

Vicent Satorres Calabuig
Blas Belda Pastor
Lidia Ferre Cantó
Toni Santos Silvestre
Salvador Beneyto Molina
Lucia Alberó Vicedo
Eloy Vicedo Ferre
Javier Tormo Alberó
Héctor Vañó Gómez
Lupe Calabuig Cabanes
Mariola Calatayud Colomer
Fernando Vañó Fuster
Rafael Ferre Quilis
M^a José Sanchis Molina
Antonio J. Calatayud Reig
Lluís Blai Àngel Juan Satorres

ORGANITZACIÓ DEL PIQUETE
VOCALS

BANDA DE MÚSICA

Unió Musical de Montitxelvo

La ratlla de la misèria

A Juan Enrique Cháfer Soler i José Vañó Santonja



La ratlla de la misèria sempre ha sigut molt especial. Gràcies a esta ratlla alguns masets s'obrin cada diumenge i molts festers hi anem. Allí ens trobem i encara que siga uns minuts escassos s'aprofita per a quedar per a sopars o dinars. L'any 1996 en la filà Terç de Suavos les idees bullien en els caps d'alguns components. Tant bullien que en el dinar se'ls va ocórrer fer una rifa d'una gallina i d'un conill. Però l'agraciat amb el número havia de córrer pel maset darrere de la gallina o del conill si se'l volia emportar a casa. Antonio J. Calatayud era l'encarregat de fer la ratlla tots els diumenges i una nit de panellet Manolo Santonja i Manolo Beneyto van fer un tracte que van firmar en un tros de paper de tapet d'una de les taules del bar de Solbes. El contracte ja estava fet, el dia del dinar de la misèria portarien tres vaquetes d'Atzeneta i farien una *becerrada* en la plaça de bous. Ara calia posar en marxa tota la maquinària. Primer buscar els toreros i la quadrilla, el substitut, els picadors, el personal sanitari, la banda de música i tota la resta de la gent. Havien de demanar els corresponents permisos a les autoritats i als encarregats de la plaça de bous.

Tota la filà es va posar en marxa, tots volien participar, així que es va fer un cartell de bous, es van buscar els trages de torero i de picador, els de les manoles i la resta de personal



que havia de participar. El dinar de la misèria coincidia amb el dia de l'Acapte i encara no havíem acabat d'arreplegar els diners i el camió de les vaquetes ja estava en la plaça per a l'entorilada. El camió portava tres vaquetes jòvens, no passaven de la cintura d'una persona, però des de dalt pareixien bous de 500 quilos. Les portes de la plaça estaven obertes de bat a bat i el ramader va obrir la porta del camió preguntant-nos si estàvem preparats. Havien anat col·locant-se tots de manera que quan les vaques saltaren del camió havien d'enfilarse cap als corral·ls de la plaça on estan els torils. Jo els mirava des de dalt de la paret dels torils. Tots eren molt valents i estava clar que les vaques baixarien per davant d'ells i per la porta que estava oberta entrarien als corral·ls. De fet així ho van fer dos, però una va eixir del camió pegant un bot i saltant per damunt dels caps de tots els que les estaven esperant baix. Vaig mirar cap a la porta de la plaça i la vaig veure oberta,

vaig pensar en la gent que estava ja esperant la banda de música en el Ravalet, tots mudats. Menys mal que la vaqueta es va quedar entre la porta de l'arena i el camió. Va haver uns moments de molta tensió per als que estaven baix i per als que ho miràvem des de dalt. Encara m'esglaie quan pense en la vaqueta que va saltar i me la imagine corrent cap a la placeta dels Olmets.

Les tres quadrilles es corresponien amb tres grups de festers de la filà, obria el cartell Manuel Calabuig, *Currito de Lìbia*; José Vañó, *Morenito de Sant Jaume* i Héctor Vañó, *El Yeso*; com a substitut Juan Enrique Cháfer Soler, *Albóndiga aquí*. La resta d'amics dels quatre toreros feien de picadors, banderillers, areners, etc.

A l'hora prevista les tres quadrilles, acompanyades pels músics d'instruments de filferro dels Marrocs, eixien del maset per a fer el passacarrer des de la plaça de l'Ajuntament a la plaça de Bous, on els esperaven tres cavalls amb els respectius genets, dos d'ells del bar Solbes. La correguda va començar amb tot el ritual del món del toreig. L'eixida dels cavalls a la plaça seguits dels tres toreros, banderillers i picadors. Tots ells acompanyats de la banda de música que després de fer la volta a l'arena puja a col·locar-se al lloc que li correspon, mentre la plaça va omplint-se lentament. En la resta de masets, els festers encara estan celebrant el dinar de la misèria i la sobretaula s'allarga.

A les quatre de la vesprada comença la correguda de les tres bragades vaques que anuncia el cartell. S'estrena en la plaça *Currito de Lìbia* amb uns passes de capó a una vaqueta amb unes banyes d'uns cinc centímetres. Es nota l'art i el mestratge en el toreig, però la vaqueta que és molt nerviosa no para. Apareix un picador que se la podia posar baix del braç i després de quatre passes dels subalterns la vaqueta cau agenollada a terra demanant ja que la tornen al corral. Apareix el torero, ara ja amb les armes de la sort de matar, i continua el toreig, muleta i espasa de fusta. Uns quants passes de muleta i acaba el terç de la mort entrant a matar i llançant l'espasa cap arrere. Dos orelles i volta és el premi que es mereix.

La segona vaca de la vesprada segurament era la que pel matí va saltar per damunt dels que l'esperaven a peu de camió. Només eixir amb un bot atlètic quasi salta dalt la barrera, i després de córrer entre les fustes ix per una de les portes a l'arena. Una vegada fora, el primer que la va torear va ser el torero substitut, *Albóndiga aquí*, que després d'uns passes de capot la deixa al seu amic *Morenito de Sant Jaume*, qui inicia una faena genial de passes en el terç de vares. Apareixen els banderillers de la quadrilla, volen banderillar de poder a poder, al remolí, fent l'avió o a la moviola, però la vaca és més llesta del que ells es pensen i no es mou fins al final. Pepe el Moreno deixa que el seu amic Juan Enrique Cháfer siga el torero que s'encarregue del terç de la mort i este amb la muleta i l'espasa inicia la faena que finalitza en un abraç entre els dos toreros després que el segon llançara totes les armes i correguera cap al refugi. Un espontani salta a l'arena i pega quatre passes nerviosos a la vaca, és Luis Norato posat de gorra. Els to-



ros l'aparten perquè finalment, *Morenito de Sant Jaume* acabe la faena com cal. La música que no ha parat de tocar anima els moments finals. A estes hores ja hi ha més de mitja plaça. Dos orelles, rabo i volta es mereix el torero i la quadrilla.

A porta gayola va rebre la vaqueta *El Yeso*, nerviosa com les altres no para de pegar bots per la plaça sorprenent els toreros i el públic. Apareix el picador mentre els banderillers es preparen les banderilles, la vaqueta es plega als peus del picador. La vaqueta no es deixa banderillar i el mestre prepara la muleta per a la lluita final entre l'animal i l'home. De tota la faena destaquen els passes que fa agenollat. Dos orelles, volta a la plaça. Flors del públic és el premi a la quadrilla i al torero. Abans d'anar-se'n de la plaça, algun torero és portat a muscles.

En fi, una vesprada de veròniques, xiquelines, revoleres, gaoneres, farols, passes naturals, passes de pit, colps de pica, moltes fregolines, tot de mentira, però com si fóra de veritat. El públic i els actors van passar una bona vesprada de dinar de la ratlla de la misèria aquell 19 de gener de 1997.

Vicent Satorres Calabuig



Filà d'Estudiants

Any de fundació: 1863

Nombre de components: 102

Maset. Any d'inauguració 1972 - Plaça de l'Ajuntament, 12



la festa: col·laboracions de les Filles

CAPITANIA
ALFERES

Amparo Vañó Beneyto
Albert Ruiz Mestre

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDÈNCIA

Joan Ibáñez Mestre

VICEPRESIDÈNCIA

Javier Beneito Pascual

SECRETARIA

Vicente Beneyto Juan

VICESECRETARIA

Juan Mestre Colomer

TRESORERIA

Maria Ferre Domínguez

VICETRESORERIA

Pilar Castelló Ferre

VOCALS JUNTA DE FESTES

Ana Puerto Vañó

Paqui Sirera Sanz

VOCALS

Ma Lutgarda Vañó Belda

Vicente Cerdà Silvestre

CRONISTA

Josep Villarrubia Juan

BANDA DE MÚSICA

Societat Instructiva Musical de Benignànim

20 frases fetes de l'Ambaixada de la risa del 1873

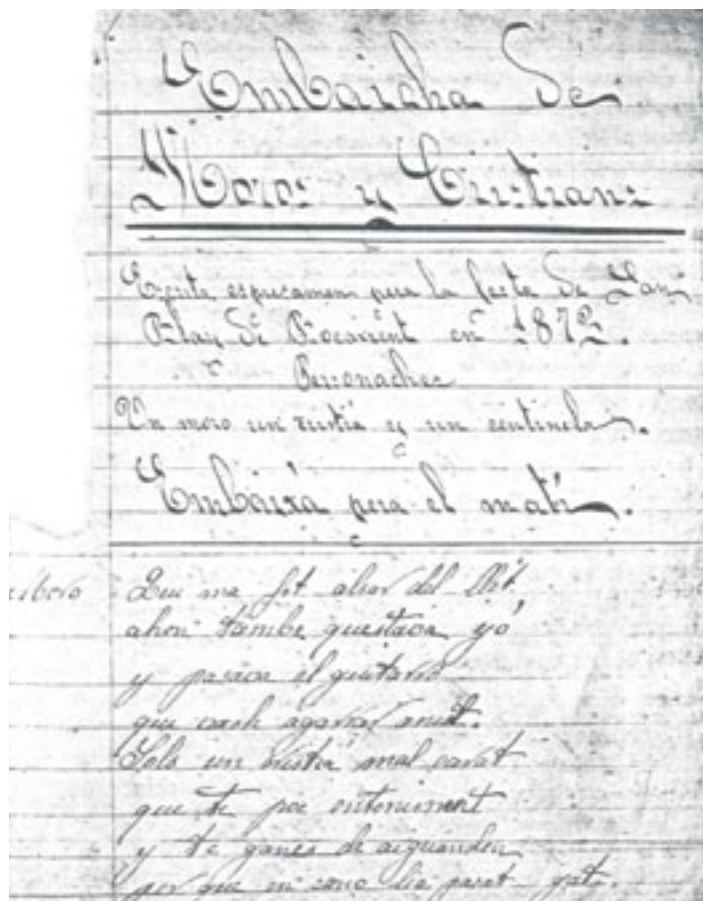
Com explicàvem al Programa de Festes del 1988, l'any 1887 es recuperaven, per pura casualitat, unes ambaixades festives que diuen en la seua primera plana:

"Embaicha de Moros i Cristians. Escrita espresamen pera la festa de San Blai de Bocairent en 1873. Personaches: Un moro un cristià y un centinela".

Es dedueix d'aquest preàmbul que l'ortografia no era el fort de l'autor del text. Encara que, en la seua defensa, cal recordar que no fou fins 1878, cinc anys després, que Constantí Llobent, Teodor Llorente i Fèlix Pizcueta fundaren Lo Rat Penat i es dedicaren, de forma oficial i científica, a recuperar el valencià que havia estat arraconat, com a llengua culta, després de la Batalla d'Almansa. Altre detall: en el text trobem, per exemple, "cristià" i "Embaixà pera el matí" i en el dos casos s'utilitza, correctament, l'accent " ` ", l'accent "greu" o "obert". Potser açò no siga casualitat, sinó un afegit de l'estudiant Pepe Piedra que consta en el text manuscrit com a transcriptor de l'ambaixada i que allà pels anys 30 del S.XX acudiria a les classes de valencià que el Centre Valencianista de Bocairent impartia mitjançant el mestre, pertenyent a la Filà d'Estudiants, En Baldomero Vendrell en la seua seu de la "Placeta dels Olmets", actual cotxera de Ximo Vañó Mora.

"L'Ambaixà de la Risa", com es sol conèixer a Bocairent, la representaven Marrocs i Estudiants la vesprada del dia de l'Eixabegó i així ho feren, amb aquest text o amb el de mossèn Joaquin, fins al 1948, any que va morir l'Estudiant i mossèn de la Beneficència, Enrique Beneyto Bernàcer, i per aquest motiu es va deixar de representar.

Però una cosa és la baixa qualitat ortogràfica d'aquest antic text i l'altra, que a nivell de vocabulari trobem abundants frases fetes plenes de frescor, que ens ajuden a fer-nos una idea de com era la vida de Bocairent i les seues festes fa uns 140 anys. Que en servisquen els següents fragments com exemple:



Portada de l'Embaixada de la risa de 1873. / A peu, Pepe Piedra, poeta fester.

1. "Qui m'ha fet alçar del llit / on tan bé que estava yo / i **pasava el guitarró** / que vach agarrar anit". Frase feta encara viva: "**Passar el guitarró**", passar la bufera.
2. "El meu senyor et promet / **deixar-te franc el camí**, / sis carabasses de vi / i aguardent un barrilet". Frase feta: "**Deixar franc el camí**", deixar lliure el camí. Cal recordar que hi una espècie de carabassa que s'utilitzava com a cantimplora, per transportar líquids.
3. "Xe calla i no parles més / pos no saps moro de fang / que tinc ací cent lleons / que **vos duen a calbisons** / si se'ns **ancen la sang**!". Frase feta a) "**Dur a calbisons**", portar amb facilitat. A Bocairent diem més bé carxots o calbots. Frase feta b) "**Encendre la sang**", posar nerviós.
4. "Que t'has pensat tu tronera / d'estos cristians molt lluits / Que **vos traurem a xeulits** / en un rabo de granera". Frase feta "**Vos traurem a xeulits en un rabo de granera**", traure amb tota facilitat, s'entén que per la debilitat del contrari.
5. "Reparen si es poc bonico / el tio de gran bigot / pots **anar-t'en al virot** / que no volem ningun mico". Frase feta: "**Anar-te'n al virot**", anar-te'n lluny. Virot és una forma d'

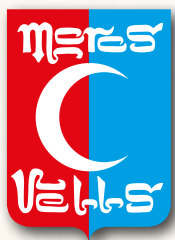


anomenar el membre viril poc utilitzada, actualment, al menys a Bocairent.

6. "Tu ja ten recordaràs / del tratje que teníem fet / o ten **vas com un cohet** / o **el clave dins d'un cabàs**". Frase feta a); "Anar-se'n com un coet", fugir ràpidament. Frase feta b), "Clavar-te dins d'un cabàs", es pot entendre que per a aconseguir-ho cal fer a trossos a l'enemic.
7. "Calla i no parles més / que tu **eres molt dotoret**". Frase feta: "Ser un dotor", persona que es vanagloria de saber molt, ser entès en moltes coses i que en tot vol ficar-se i manar.
8. "Tu no vols **soltar el mos** / que ya el tens ben agarrat / pos mira és un disbarat / tu el soltaràs en este tros anfuós". Frase feta: "No voler soltar el mos", No voler entendre el que se li diu, no voler canviar de pensar.
9. "Ja has acabat motiló ? / La contestació serà / tallarte el cap al moment / si **no pilles el Ponent** / ans de l'una de la vesprà". "Motiló", espantall per aüixar els pardals. Frase feta: "Pillar el Ponent", anar-se'n ràpidament.
10. "Que tu creus **mengem bacoress** / i **estem esclafant terrossos** ?". Frase feta a) "Menjar bacoress", despistar-se, estar a la lluna. Frase feta b) "Estar esclafant terrossos", ser un masero en el sentit despectiu, ser un simple.
11. "Xe com moro yo ? / Morrut, que has pensat dir / corre, apreta a fugir / mira que **et faig la raó**". Frase feta: "Fer la raó", dir les veritats, plantar cara.
12. "Vinguen coques per ponent / i aiguardent per tramuntana / i anem-se'n prompte a beure / que hui **estem tots de taina**". Taina, dansa valenciana que es balla acompanyada de tabal i dolçaina. Frase feta: "Anar de taina", anar de festa, anar de broma.
13. "Am paciència et vaig prenent / i en rasque el cap sense tinya / i ya saps **que en esta vinya / no colliràs tu raïm**". Frase feta: "En esta vinya no colliràs tu raïm", no deixar que algú participe o traga profit d'un assumpte.
14. "Cristià no sigues goleta / no saps que el mon està així / que **el fan promeses de vi / i està buida la mitgeta**". La mitgeta és una mida utilitzada per vendre el vi. Frase feta: "Fer promeses de vi i estar buida la mitgeta", fer promeses quan es veu que no van a complir-se.

15. "Yo **menejaré la partida** / i **estic ací ben tapat**". Frase feta a) "Menejar la partida", portar la iniciativa. Frase feta b) **Estar ben tapat**, un altra al·legoria al joc que equival a tindre tota mena de cartes per respondre al joc del contrari, tindre seguretat de poder portar un assumpte.
16. "A **tunió desvergonyit** / com **deixes el foc colgat** / pero a temps t'ha pillat". Pot ser que "tunió" siga un despectiu per nomenar al moro oriünd de Tunis. Abans, per la nit, es colgaven les brases que cobertes de cendra es mantenien enceses i permetien avivar el foc pel matí. Frase feta: "Deixar el foc colgat", fer com si deixàrem un assumpte per a retraure'l més endavant.
17. "Eixe és el pla que duies / per a omplir la panxa be / pues et jure i juraré / que **la ompliràs d'aleluies**". L'Al·leluia, a més de ser el full parroquial de Bocairent, pot ser un poema o els versos d'una cançó que alimenten l'esperit però no la panxa. Frase feta "Menjar al·leluies", no menjar res.
18. "No **jugues be el cubilets** / que t'ha sabut atrapar / i vos hem de degollar / lo mateix grans que xiquets". Frase feta: "Jugar be el cubilets", referit al joc de daus, manipular bé el cubilet per llançar els daus, portar correctament un assumpte.
19. "No faig cas de les bravates / perquè tu eres un gandul / me les clave jo en lo c... / i **te envie per tomaques**". Frase feta: "Enviar-te a per tomaques", enviar-te a l'ample, enviar-te lluny.
20. "No parles més **cranc borratxo** / que m'has **posat com un toro** / toca-te les cap el moro / distragut i en lo cap catxo". Frase feta a): "Cranc borratxo", cranc és la forma correcta d'allò que solem anomenar "carranc". L'autor, segurament, cerca una al·legoria visual, puix cal imaginar-se un cranc que camina cap enrere, com caminarà quan estiga bufat. Frase feta b) "Posar-se fet un toro", perdre el nervis. Toro és la manera correcta de nomenar al mascle brau dels vacuns, ja que "bou" correspondria al castellà "buey" i per tant seria manso i no brau.

Josep Villarrubia Juan
Cronista Filà Estudiants



Filà de Moros Vells

Any de fundació: Anterior al 1859

Nombre de components: 278

Maset. Any d'inauguració 1945 / 1970 / 1992 - Carrer Escalinata, 4



CAPITANIA
ALFERES

Ramón Micó Colomer
Vicent Ferrandis Mas

JUNTA DIRECTIVA
PRESIDÈNCIA
VICEPRESIDÈNCIA
SECRETARIA
TRESORERIA
VICETRESORERIA
VOCALS JUNTA DE FESTES

Pablo Pascual Silvestre
Blai Llinares Castelló
Mario Navarro Castelló
Jorge Santonja Bernat
Adelina Satorres Sanchis
Ángel Doménech Beneyto
Manuel Bernat Belda
Alicia Tudela Rojas
Vicente Úbeda Vicedo
José Manuel Jornet Valdés
Blas Santamaría Soriano
Vicente Tormo Alberó
Juan Calabuig Ferre
Luis Abellán Reche
M^a José Vañó Belda
Javier Mercader García

CRONISTA
VOCALS

BANDA DE MÚSICA

Unió Musical Atzeneta d'Albaida

La presència del clergat en la Filà dels Moros Vells i en el conjunt de la Festa

La Junta de la filà m'encarrega que escriga sobre un tema que ha anat canviant com els temps: la presència del clergat secular tant en la nostra filà com en el conjunt de les filaes. Pel que fa al clergat en el món de la festa, hi ha una presència del clergat parroquial -rectors i vicaris- i dels fills del poble, la qual va donar lloc a la formació, a partir del 1902, de la Germandat Sacerdotal. Aquesta es reunia per al rés de les vespres, després de l'acte de l'Entrada, i per a la celebració de la missa de l'endemà del dia de Sant Agustí. Si bé els actes on participaven els clergues han anat canviant. De fet N'Arturo Llin Cháfer va actualitzar i redactar els estatuts la Germandat Sacerdotal, sota el nom de "la Puríssima Concepció i Sant Blai".

El clergat ha assistit sempre espiritualment en les celebracions de misses, no només en els panellets o les nits dels ciris, sinó també en les misses que s'han celebrat al Sant Crist per motius distints, i que estan dins de la vida ordinària de la parròquia. Com deia Azorín, en un article titulat "Curas, médicos y maestros", sobre el que representaven aquests personatges a la fi del segle XIX i principis del segle XX: *"trabajo arduo, nobilísimo el de estos tres beneméritos ciudadanos... lo que será, en un pueblo diminuto, la labor del cura, del maestro y del médico. Sobre estos tres hombres reposa toda la arquitectura, digámoslo así, de la inmensa mayoría de los pueblos españoles"*.

1. MISSES DEL DIA DE MOROS I CRISTIANS, NITS DEL CIRI, BENEDICCIÓ DE MASETS, BANDERES...

Una de les celebracions que més han unit el clergat amb les filaes, ha sigut la missa del dia de Moros i Cristians, la qual ha esdevingut una cita anual per a un grup considerable de festers. També han sigut un nexa d'unió les Nits dels Ciris on, d'una forma intermitent i segons el criteri de cada rector, unes vegades han sermonejat els fills del poble, mentre que altres ha hagut un predicador per a tota la novena. També s'ha vist la relació estreta entre les filaes i el clergat en la benedicció dels masetes i, fins i tot, de les bandes de capità.

Així doncs, s'ha de saber, per exemple, que En Desiderio Jerez Miquel va ser capellà de la filà dels Estudiants, o que mossén Joaquín Vañó Cabanes, va ser capellà dels Contrabandistes, encara que son pare era suavo. Així mateix, hem de fer notar que no sempre va haver-hi conformitat del clergat amb l'expressió popular del poble de Déu. Per exemple, En Desiderio no s'esperava al cant de l'himne de Sant Blai dins d'església, ja que el considerava com una expressió massa "folklòrica" i de poca consistència de la vida cristiana. En canvi altres fills del poble com mossén Hilario Domènech, mossén Josep Molina, mossén Joan Belda Pas-



A. Belda

tor, mossén Joan Belda Pérez...etc es trobaven més que a gust i van donar suport sempre a les iniciatives dels rectors en la millora de la devoció al Patró Sant Blai, com va ser la millora de la novena. Aquesta, segons vaig sentir explicar, es feia a la capelleta de Sant Blai amb una dotzena de dones i un llibret vell, fet que canvià gràcies a En Juan Bautista Aguilar, que va impulsar el novenari amb la institució de "les Nits dels ciris", i a la musicalització dels gojos per part de l'organista de la Basílica de la Mare de Déu de València, mossén Joan Belda Pérez. També hem de fer esment a l'obra teatral en valencià, escrita d'abans de les normes de Castelló, per mossén Joan Belda Pastor, titulada "La vida del nostre poble" i que està ambientada en la festa i en el jove que està en el servei militar, així com la malaltia, la processó... Finament, cal destacar l'impressionant "fervorin" –expressió que ve a dir, augmentar el fervor de la gent mitjançant un sermó, quasibé sempre com a cloenda d'un acte religiós– de quan es van prohibir les manifestacions religioses al carrer en la Segona República.

Pel que fa a la relació dels rectors de la parròquia amb les filaes, quant a la celebració de la missa del dia de Moros i Cristians, no ha estat uniforme. Així, En José de Paz, En José Castillo i En Fernando Cremades van tindre una gran vinculació amb la Filà d'Espanyoletos, mentre que En Vi-

cente Estevan Cloquell sempre celebrava en l'altar major, per la qual cosa va celebrar la missa de totes les filaes. A l'actualitat N'Àngel Miguel Olivares Alís, celebra la missa de la Filà d'Estudiants.

Així doncs, més o menys el que he arribat a conèixer pel que fa als capellans que han celebrat eixa missa és el següent. Quant als Espanyoleros en l'actualitat, almenys els últims anys: En José Castillo; Granaders: En Pedro Garcia (RIP) i, així amé com el que fou vicari parroquial N'Enrique Giner, o En Francisco Jose Vaño Asensio més diponible a suplir qui no tinga capellà; Contrabandistes: Pare Juan Ferre Pérez (RIP) i En José Francisco Castelló Colomer; Suavos: En Miguel Calatayud Molina (RIP), en un temps N'Enrique Pascual, ell també fou membre de la filà, en l'actualitat capellà de les Carmelites d'Ontinyent, i un servidor; Estudiants; N'Àngel Miguel Olivares Alís i En Juan Belda Planes; Moros Vells: En Filiberto Llobregat (RIP), En Blas Silvestre, i un servidor; Marrocs: En Fèlix Ferre i En Francisco José Vaño Asensio; Moros Marins: N'Andrés Asensio Bellver i En Luis Domínguez; i Mosqueters: Pare Ramón Pascual Garrido, En Juan Verdú, En José Francisco Castelló Colomer i En Francisco José Vaño Asensio. Aquests últims celebren, així mateix, com el dia del Sant Crist, ja que els Mosqueters fan una missa a les 8 del matí al Monestir de la Mare de Déu dels Dolors i els Reis Mags.

El canvi de bandes es fa al Monestir de la Mare de Déu dels Dolors i Sants Reis Mags, pel capellà de les monges, que des de 1940 fins 1971 va ser mossén Sixto Belda Martínez, el qual també oficiava la missa dels mosqueters del dia del Sant Crist. Des de 1971, als diferents vicaris se'ls va sumar la presència de les autoritats festeres, com és el president de l'Associació de Festes.

Menció també a la tasca duta a terme per mossén Francisco Vaño Silvestre, cronista de Bocairent i assessor religiós de la Undef, d'ell tenim el primer llibre monogràfic de Sant Blai, "*Soldadesca i festes de Moros i Cristians*", que es publicà en el 350 aniversari de la proclamació de Sant Blai, així com multitud d'articles en la Revista-Programa de les Festes de Moros i Cristians en honor a Sant Blai. Els seus germans Miguel i Juan van ser membres de la filà dels Marrocs, fet que hi portarà mossén Vaño a ser capellà dels Marrocs. Cal tenir en compte que mossén Félix ha estat quasi la majoria del seu ministeri sacerdotal a missions, primer a Xile i ara a Cuba.

Un últim aspecte a assenyalar de la vinculació dels capellans bocairentins amb les Festes de Moros i Cristians, és que, en alguns casos, han portat les nostres festes a les parròquies on exercien el ministeri sacerdotal. Allí on hem estat s'ha notat la nostra empremta, de la qual cosa és testimoni la presència de les filaes fora de Bocairent. Així, per exemple, a Burjassot quan va estar En Blas Asensio a la parròquia de Sant Joan de Ribera, on va participar la Filà de Moros Marins, o a la platja de la Pobla de Farnals, quan estava de rector En Miguel Calatayud Molina, on va participar la Filà de Suavos.

2. EN LA FESTA I EN LA FILÀ DELS MOROS VELLS

La presència del clergat en la nostra filà al principi va ser assistencial, però, poc a poc, va tenir altres implicacions. Així, paga la pena comentar alguns noms com el de mos-

sén Joaquín Vaño Cabanes, mort el 1961, que encara que no va ser membre de la Filà de Moros Vells mereix singular esment per la seua participació i implicació en la festa. Va ser el segon director del Patronat després de la seua fundació, on va exercir una gran influència musical i teatral, ja que va ser el fundador de la companyia teatral de Sant Genís. A nivell fester, fou un dels fundadors de la ratlla de la misèria que van acabar adaptant totes les filaes i va escriure "l'Ambaixada de la risa". Potser va fer de la seua vida una de les frases d'un altre paisà nostre, mossén Joan Belda Pastor, "*on vages que tots sàpien que eres de Bocairent*". De fet, de l'estada de Mossén Joaquín a Biar ens han quedat tres fets que així ho mostren. Quan va arribar l'any 1916 per a prendre càrrec del Benifet de Sant Josep i d'organista, es va encarnar dins de la festa de tal manera que va ser, fins i tot, president de la Filà dels Moros Nous de Biar en aquell mateix any. En segon lloc, la Sra. Josefa Amorós Martínez li va demanar i encarregar que fera les gestions perquè el mateix castell que havien construït a Bocairent es reproduïra per al poble de Biar, obra que va realitzar José Bernat Pérez, conegut com el "*tio Pepe el Surdo*" i que es va estrenar l'11 de maig del 1930. I, en tercer lloc, encara es conserva un breu vers que diu:

*"D. Joaquín, el organista
Hombre muy inteligente,
el mayor propagandista
del Cristo de Bocairente".*

Sembla ser que acabava totes les seues predicacions citant el sant Crist del Calvari de Bocairent.

Com a **preveres vinculats amb la Filà dels Moros Vells** podem mencionar:

Mossén Filiberto Llobregat Bernat. Viu la festa des de xicotet, i qui no ha vist a En Filiberto, vestit amb sotana, gel·laba i barret fent d'apuntador en les ambaixades. Així mateix, ha transmés als seus nebots la fabricació de *la Mahoma* durant molts anys, però amb un matís propi, per a ser cremada el dia de Pasqua.

Mossén Blas Silvestre Navarro. És moro vell per arrels familiars, des de xicotet i ha tingut una presència més activa però alhora discreta.

Mossén Miquel Agustí Romero Llopis, natural d'Ontinyent. Va romandre durant uns anys a la filà, com a conseqüència d'haver exercit com a vicari de la parròquia de Bocairent entre el 1975 i 1978.

I enguany, així ho va disposar la Divina Providència, el que escriu serà el capità de la filà, motiu d'alegria, orgull i responsabilitat. Vaig arribar a la Filà dels Moros Vells per l'amistat que m'uneix amb José Blas Llobregat Castelló, llavor de l'amistat que ha anat sorgint amb tota l'esquadra, així com amb els més majors i els joves de la filà. De fet, en les misses de la filà sempre hi ha una que altra anècdota, que passa a formar part de l'ampli ventall de les anècdotes pròpies de la festa. A més, no he deixat de complir la paraula donada a mossén Miquel Calatayud Molina de ser, a més, capellà de la Filà de Suavos. Fins i tot, quan he estat destinat en un poble amb festes de Moros i Cristians, com primer a Banyeres de Mariola, com a diaca, i ara a Cocentaina, he participat en la festa dins de les meues possibilitats pastorals. Ara mateix, sent rector de la parròquia del Salvador de Cocentaina, sóc membre de la Filà de la Manta Roja.

Mossén Ramón Micó Colomer
Rector del Salvador de Cocentaina.



Filà de Marrocs

Any de fundació: 1868

Nombre de components: 331

Maset. Any d'inauguració 1968 - Carrer Azorín, 36



CAPITANIA
ALFERES

Lucía Alarte Beneyto
Juan Carlos Castelló Molina

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDÈNCIA

Javier Cantó Vañó

VICEPRESIDÈNCIA

Teresa Sanchis Molina

SECRETARIA

Xavi Pascual i Soler

TRESORERIA

Eduard Blasco i Soler

VOCALS JUNTA DE FESTES

Antonio Puerto Peidro

M^a Ángeles Asensio Baldó

Antonio Vañó Cabanes

Laia Molina Huerta

Elena Bernabeu Calatayud

Joan Castelló Cantó

José Antonio Cantó Vañó

Benjamin Álvarez Antolí

CRONISTA

VOCALS

BANDA DE MÚSICA

Lira de Quatretonda

Pintures a la Filà de Marrocs: aproximació a l'art en la Festa

"El arte es la Filosofía que refleja un pensamiento".
Antoni Tapies

Quantes vegades hem entrat als nostres masets, i quasi no ens hem aturat una estona a contemplar i a gaudir dels quadres, la ceràmica, ...l'art que amaguen i mostren alhora els nostres masets. És per això, que a la nostra col·laboració d'enguany al programa de Sant Blai, hem volgut fer una xicoteta aproximació a l'art de la pintura a la Filà de Marrocs, amb una breu fitxa descriptiva de tots els quadres que té la nostra filà al maset, que de ben segur ens ajudaran un poc més, a conèixer-los, estimar-los i admirar-los.

Des del 1916 fins al 2012, fem un recorregut per les pintures que exposa la Filà de Marrocs de forma permanente al nostre maset.

"Campanyes militars al marroc" – F. Ferri (Alcoi), 1916

Pintura a l'oli sobre taula de fusta, amb unes dimensions de 34 cm d'alt x 23 cm d'ample. Representa les campanyes militars de finals del S.XIX al Marroc. La imatge central de la pintura és un marroc de Bocarent, amb la indumentària

de la filà a principis del S.XX (polaines negres, turbant,...). Este quadre pot veure's al despatx-arxiu de la filà, al nostre maset. És el més antic dels que tenim a la filà.

"Rodelles o escuts" – José Joaquín Cerdá Tomás, 1921

Sent el capità de la filà per a les festes del 1921, Juan Bautista Molina Gisbert "Batiste Pantxa", amb motiu de la seua capitania, els amics de la filà van decidir per acompanyar-lo a l'Entrada fer uns escuts/rodelles (6 en total, perquè el cap d'esquadra no en portaria). Els escuts els van fer els membres de l'esquadra i marrocs, al taller de Juan Bautista Beneyto Vañó "el tio Batiste el Llandero". De forma ovalada i amb unes dimensions de 60 cm d'alçada per 45 cm d'ample. José Joaquín Cerdá Tomás (natural d'Agres i resident a Bocarent) va ser l'artista encarregat de pintar-los, i representen cadascun d'ells, al portador de l'escut, és a dir: un retrat de cadascun dels membres de l'esquadra. Dels sis que es varen fer, la filà en conserva 4, que estan emmarcats i penjats al saló del maset, on poden veure's.



"Sant Blai" – Blas Silvestre Jornet (Bocairent) 1945

Pintura a l'oli sobre taula de fusta. Còpia de la imatge de Sant Blai que va pintar Joaquín Sorolla al guió de Sant Blai que venerem a Bocairent des del 1902. Les seues mides són: 90 x 65 cm. Segons informació aportada pel marroc, Toni Puerto Peidro, este quadre tant important per als marrocs, que està situat al lloc que ocupen al maset els capitans i alferes dels marrocs, va estar un encàrrec de son pare Antonio Puerto Francés, l'any 1944, per a regalar-lo a la fillà. L'autor, un dels pintors bocairentins més importants de la història, era amic personal seu. Prova d'això, és que posteriorment, li'n va pintar un igual, per a sa casa. El quadre pot veure's al saló del maset dels marrocs.

"Caricatura Marroc" – Blas'87

Aquarel·la sobre paper, amb unes dimensions de 29 cm x 22 cm. Està emplaçat actualment al despatx-arxiu de la fillà, al nostre maset, és una caricatura d'un marroc en festes.



"Esquadra Oficial de Negres" – Joaquín Calatayud Castelló, 1997



Aquarel·la sobre paper, que segueix la línia i estil tan característic de Joaquín Calatayud, qui ha immortalitzat magníficament les filaes, els actes de festes,...En este cas, l'obra va ser un encàrrec de la Junta Directiva de la fillà, per homenajar els components de la primera esquadra oficial dels marrocs, que va participar a l'Entrada de l'any 1995: Eduardo Girbert Doménech, Joaquín Ferre Micó, Joaquín Molina Vañó, Juan Gisbert Domenech, Antonio Galiana Belda, Vicente Belda Lluch, Juan Albero Vañó i José Ferre Pascual. Esta aquarel·la, està a l'escala d'accés al segon pis del maset (a l'esquerra).

"Història i festa" – Javier Cerdá, 2007

Oli sobre llenç, pintat l'any 2007 pel marroc Javier Cerdá, per regalar-lo a la Fillà de Marrocs. Representa els marrocs a les festes de Sant Blai, amb una visió de la festa centrada en la Fillà de Marrocs: el Bloc a l'Entrada, la retreta de les Caixes, el castell, el Santo Cristo, un marroc besant la Relí-



quia de Sant Blai,...Amb unes dimensions de 100 cm x 150 cm, este quadre pot veure's al saló del Maset.

"Marroc de meitat s.XIX" – Javier Cerdá, 2009



Retrat que representa un dels fundadors de la filà, amb la indumentària primera que vàrem tindre els marrocs, i a un costat es representa l'escut de la nostra filà. Va estar pintat per Javier Cerdá el 2009, per regalar-lo a la Filà de Marrocs. Les mides d'esta obra són: 100 cm x 150 cms. Pot veure's al saló del maset, justament al costat del quadre amb la relació de socis/es de la filà



"Retalls de festa" – Antonio Vañó Cabanes, 2012

És tracta de l'última incorporació a la col·lecció d'art de la Filà de Marrocs. Acrílic sobre fusta, pintat pel també marroc Antonio Vañó Cabanes per regalar-lo a la filà l'any 2012, sent la presidenta dels Marrocs, Cristina Micó. Representa el conjunt de la festa de Bocairent, representada per les nou filaes que hi participen a les festes, amb la data de naixement de les 9, per ressaltar l'antiguitat de la festa i de les filaes, a més de la forta tradició i les fortes arrels de cadascuna d'elles.

Dimensions: 100 cm x 150 cm. Pot veure's al saló del maset, justament al costat del quadre de Sant Blai, al fons del maset.

Després d'esta breu aproximació a les pintures que tenim al Maset dels Marrocs, només ens resta, convidar-vos a tots a què les conegueu millor, doncs les pugueu admirar al nostre maset. I també agrair a tots els artistes membres de la filà i/o aquells membres de la filà que han pintat o donat obres, per a engrandir el patrimoni cultural dels Marrocs, i millorar notablement la imatge del nostre maset.

Textos:

Antonio Vañó Cabanes (Cronista Filà Marrocs)

Xavi Pascual i Soler (Secretari Filà Marrocs)

Fotos: Antonio Vañó Cabanes.



Filà de Moros Marins

Any de fundació: 1869

Nombre de components: 270

Maset. Any d'inauguració 1975 - Carrer Sant Agustí, 52



CAPITANIA
ALFERES

Armando Calvo Vidal
Teodoro Lanarás

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDÈNCIA

Salvador Vidal Castelló

VICEPRESIDÈNCIA

Paco Rico Perigüell

VICEPRESIDÈNCIA 2a

Loreto Belda Pérez

SECRETARIA

Manolo Vañó Doménech

VICESECRETARIA

Antonio Vañó Corachán

TRESORERIA

Esperanza Ferre Rico

VICETRESORERIA

Puri Beneyto Vicedo

VOCALS JUNTA DE FESTES

José María Beneyto Micó

Juan Santonja Colomer

Adriana Llobregat Molina (suplent)

Andrés Vañó Asensio

CRONISTA

BANDA DE MÚSICA

Instructiva Musical d'Alfarrasí

Parlament o guerra



Castell de Lanjarón, en les Alpujarres, imatge cedida per l'oficina de turisme de la localitat granadina

Tot basant-se en la trilogia de les festes, una de les bases fonamentals n'és l'ambaixada. Per això, ací volem explicar encara que siga breument les tècniques de guerra d'assetjament que han ocupat un paper destacat al llarg de la Història.

El sorgiment de l'art d'atacar i de defensar les fortaleses deu ser relativament antic ja que, des de molt prompte, l'ésser humà va sentir la necessitat de protegir-se dels seus semblants així como de protegir els seus béns més preuats. Aquesta perspectiva, el va portar a la construcció dels primers recintes emmurallats.

Per contra, qualsevol imperi que volia estendre les seues possessions més enllà de les fronteres necessitava atacar els murs de les ciutats veïnes per a procedir a la conquesta. De poc servia ocupar l'espai rural tot deixant al darrere els grans nuclis sense conquerir, des dels quals es podia ser sorprès per la rereguarda. A més, qualsevol enfrontament campal podia suposar la pèrdua d'un nombre considerable de soldats que després resultaven claus per al desenvolupament de les operacions militars de llarga durada. I, en molt poques ocasions, aquests enfrontaments en camp obert resultaven definitius, circumstància que obligava el guanyador a conquerir les principals places fortificades de l'enemic per a guanyar la guerra.

Tècniques d'assetjament

A conseqüència de la importància adquirida per la guerra d'assetjament, es van desenvolupar nombroses estratègies i recursos destinats a facilitar la conquesta de qualsevol lloc emmurallat. Les tàctiques assoliren un refinament enorme amb l'esdevenir dels segles, que van permetre doblegar ciutats des de la Península Ibèrica fins a l'Orient Llunyà. Entre les diferents formes per a aconseguir la rendició d'un recinte defensiu estaven la captura mitjançant

gestions diplomàtiques, l'assalt per sorpresa o per furt, el bloqueig i el bloqueig actiu. Cadascuna d'aquestes estratègies comptava amb una sèrie d'avantatges i de desavantatges que les feien útils en funció de circumstàncies concretes. En aquest sentit, i malgrat que els recursos foren els mateixos, cada assetjament era únic; així per exemple, cal prendre en consideració que el marc geogràfic que rodejava cada ciutat no era el mateix, per la qual cosa els requeriments per a assolir l'èxit, necessàriament, també havien de ser canviants.

Captura mitjançant gestions diplomàtiques

La primera de les estratègies per a aconseguir la capitulació d'una fortalesa era recórrer als mitjans diplomàtics, tot tractant de trobar una eixida negociada que impedira l'enfrontament. Ja Filippo II de Macedònia, pare d'Alexandre Magne, mostrava inclinació per veure si l'or era capaç de fer caure les muralles abans que la força de les armes. Per al dirigent macedoni era preferible gastar els diners en subornar l'enemic o a comprar voluntats, que haver de suportar les pèrdues derivades d'un conflicte armat. Gràcies a la diplomàcia s'aconseguia evitar una despesa econòmica innecessària i eliminar, al mateix temps, les baixes humanes.

Però aconseguir que una plaça acceptara rendir-se sense combatre, solia resultar una tasca extremadament complicada. En ocasions puntuals, només la reputació d'un dirigent militar podia precedir-la; així, únicament amb fer acte de presència davant les muralles enemigues era capaç de forçar la capitulació del lloc o, com a mal menor, que els seus dirigents acceptaren almenys l'obertura de les negociacions.

Si la guarnició es mostrava dubtosa, calia fer ostentació de força mitjançant el desplegament de l'exèrcit davant els murs. Amb aquest gest, d'una importància manifesta, es

persegua persuadir l'enemic per a demostrar-li la inutilitat de resistir. En cas de rebutjar l'acord ofert per l'atacant, aquest disposava, tot seguit, del dret moral per a saquejar la ciutat i per a massacrar els seus habitants una vegada conquerit el recinte per la força de les armes.

Si prenem en consideració tots els factors que podien entrar en joc en cas d'assetjament, són comprensibles els dilemes tan complexos que se li plantejaven a qualsevol mandatari a càrrec d'una guarnició. En cas de no haver rebut ordres precises del comandament immediatament superior, es feia molt difícil saber quina era la decisió més adient que s'havia de prendre en cada moment. Una de les opcions que quedava era demanar permís a l'assetjador per a abandonar l'enclavament i informar de la situació al seu superior, abans del començament de l'atac o, fins i tot, mentre s'estava produint aquest. L'objectiu d'aquesta gestió era saber com calia comportar-se en cada moment.

Un altre criteri que era possible negociar entre assetjador i assetjat consistia a establir un temps límit per a rebre ajuda procedent de l'exterior. Una vegada s'haguera acomplert el termini fixat, si la guarnició no era socorreguda tenia el dret moral de rendir-se sense que aquesta decisió comportara conseqüències per part del seu senyor.

Assetjament per furt o per sorpresa

Si la negociació fracassava, circumstància que ocorria amb massa freqüència, els atacants solien respondre a la negativa amb un intent d'assalt per sorpresa contra els murs. Encara que es preveia complicat poder prendre les muralles per aquest procediment, aquesta acció ajudava, almenys, a sondejar l'estat d'ànim de la guarnició. Eren molt poques les ciutats i les fortaleses que es capturaven a l'assalt, per tant, era una estratègia minoritària en relació a la resta de recursos amb els quals podien comptar els dirigents.

L'ús d'aquesta tècnica d'atac, sense el suport de cap màquina d'assetjament addicional que garantira la cobertura, sols tenia un sentit ple, quan la desproporció entre atacants i defensors era suficient com per a atorgar garanties d'èxit. En condicions d'una superioritat numèrica desmesurada, la victòria podia arribar amb el llançament d'un atac simultani al llarg de tot el recinte emmurallat. Amb aquest desplegament tàctic es perseguia obligar els defensors a dividir en excés les forces, fet que comportava normalment la captura dels murs.

No obstant això, en cas de mancar d'aquesta superioritat atacant, l'única opció perquè els atacs per sorpresa triomfaren residia en l'ús de diferents argücies. La primera d'elles requeria comptar amb l'ajuda d'algun traïdor dins dels murs que facilitara el terreny per a possibilitar la captura. La seua tasca podia incloure des de proporcionar el senyal per a franquejar les portes per part del contingent enemic, fins a facilitar l'accés a la seua casa, en cas que aquesta es trobara adherida a algun tram de la muralla.

La conquesta per sorpresa d'un recinte emmurallat també podia arribar a l'aprofitar alguna circumstància meteorològica propícia que dificultara la visió de les unitats defensores d'amplis sectors del perímetre defensiu. En aquest àmbit es podien incloure des de nits especialment obscures fins a forts aiguats o boires.

Les operacions d'assetjament per sorpresa solien ser executades per unitats militars amb un cert grau d'especialització. D'aquesta diferenciació procedeixen les esquadres d'oficials de blancs amb el davantal i la motxilla de treball per damunt de l'uniforme. En el desenvolupament de les operacions s'utilitzaven recursos i mitjans tècnics molt limitats com escales de corda o de sogà, garfis o piquetes. Tots aquests enginyos estaven destinats a facilitar que les operacions d'escalada tingueren lloc amb el major sigil possible ja que d'açò depenia l'èxit. Però l'estratègia de l'assalt per sorpresa també comportava tot un seguit de problemes de distint tipus, ja que al prendre part un nombre reduït de soldats, només solien tenir èxit contra fortificacions de dimensions reduïdes.



Bloqueig o setge

Tot prenent en consideració els avantatges i els desavantatges derivats del llançament d'atacs per sorpresa, la major part de dirigents preferien inclinar-se pels assetjaments, tot seguint els principis de la guerra vigents en el moment. En aquest sentit, les estratègies per a apoderar-se d'una ciutat eren dues: fer-la rendir per fam o capturar-la per la força de les armes. La primera de les dues era la que menys cost tenia des del punt de vista humà: l'exèrcit assetjador es limitava a encerclar la ciutat. El bloqueig podia ser total o parcial segons el grau d'aïllament a que es sotmetera el recinte emmurallat atacat.

La clau vertadera de l'assetjament, quan es recorria al bloqueig, radicava a impedir l'entrada de tropes de refresc o de queviures dins de la ciutat. El manteniment de les tropes de setge, per contra, necessitava de grans quantitats de diners i d'aliments de forma que les hosts estigueren ben abastides en tot moment. Si un assetjament es demorava en excés, la penúria econòmica i l'escassetat de queviures podien obligar a alçar el setge i, així, frustrar el treball de molts mesos o, fins i tot, anys.

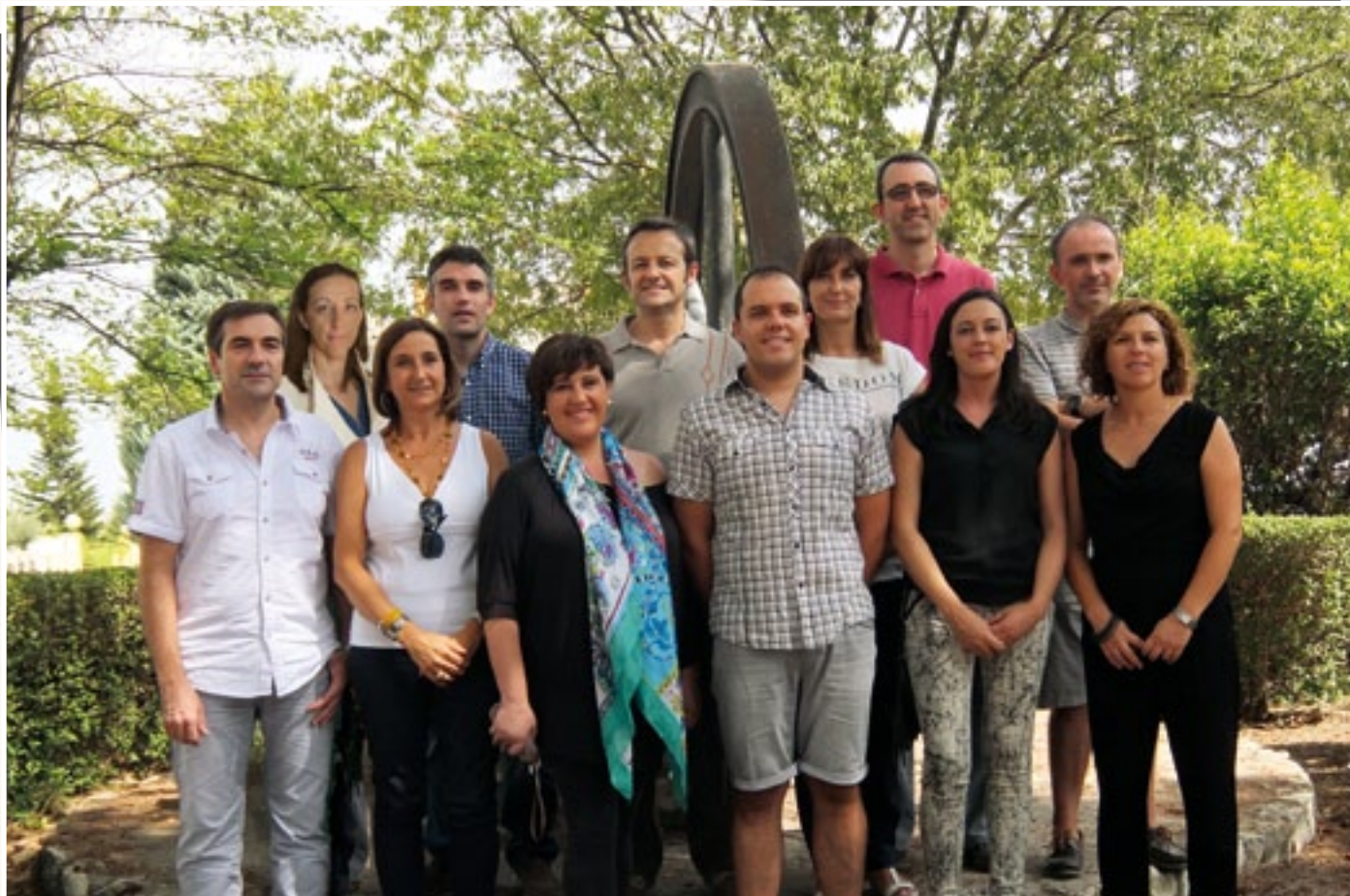


Filà de Mosqueters

Any de fundació: Anterior al 1859

Nombre de components: 300

Maset. Any d'inauguració 1985 - Carrer Baixada del Sant Crist, 6



CAPITANIA
ALFERES

Pedro García Ferre
Jéssica Nájjar Silvestre

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDÈNCIA
VICEPRESIDÈNCIA
SECRETARIA
TRESORERIA
VICETRESORERIA
VOCALS JUNTA DE FESTES

VOCALS

Isabel Vañó Vañó
Juan Vañó Botella
Maite Doménech Montava
M^a Ángeles Llorca Silvestre
Enrique Llorca Silvestre
Mati Ferre Sanvíctor
Lluís Beneyto Galiana
Pedro García
Pili Silvestre
Mila Ortega
Juan Molina
Blai Ferre

BANDA DE MÚSICA

Santa Cecília La Canal-Bolbaite

La cançó del *Moscater*

Un any més arriben les festes del nostre benvolgut poble i any rere any pensem què contar al poble des de cada filà. Cada vegada les idees es fan més curtes o tal vegada ens fem més majors i les idees se'ns acurten...

Però no només per reomplir espai, sinó perquè així es fa, des de la Filà de Mosqueters volem donar l'enhorabona a tots els capitans i alferes de totes les filaes, en especial a Pedro i Jéssica. També als festers que enguany celebren els 50 anys en la festa i a totes les persones que tenen alguna cosa a celebrar. Que tinguem tots unes bones festes i que gaudim dels moments bons que ens dona este temps.

Aquest any hem pensat en una cançó que acompanya als mosqueters desde l'any 1941. Una cançó que ensenyem als nostres fills des de xicotets i que amb molta alegria cantem el dia del nostre ciri quan la música ens arreplega al maset: "EL MOSCATER".

Una cançó que un mosqueter ens va regalar el mateix any que es va apuntar. El *tio Salamó*, Francisco Domínguez Beneyto (DEP), nèt del *tio Gosti l'Aladrer*, mosqueter de cap fins a peus, i que va saber inculcar la seua passió als seus descendents.



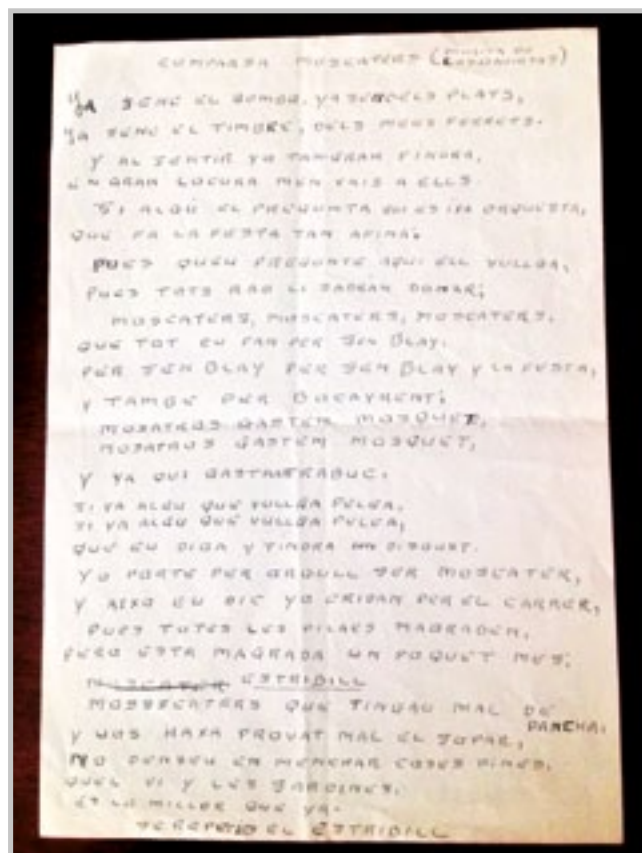
El *tio* Francisco vivia aleshores a Xirivella per motius de feina, i des d'allí amb el cor ple d'enyorances pel seu poble, i pels seus mosqueters, tot agafant paper en mà, va començar a escriure la lletra d'una cançó amb la música de "LAS GAVIOTAS".

Del primer que parla la cançó és de la música. Eixa música inconfusible de festes, on sona el bombo i el platets per damunt de tot, i que fa que els peus marquen i desfilen. De segur que al seu cap tenia la banda de música completa. La festa és impensable sense música, i la música fa festa allà on està.

Orgullós està de ser Mosqueter i de Bocairent. Li agrada la gent del poble que du al seu cor allà on vaja, sense importar-li de quina filà és però sobretot té una gran devoció per Sant Blai, pel seu patró.

I ens dona a conèixer a aquells que en eixa època encara no existíem, que la festa és senzilla sense grans complicacions, que amb música i poc més, s'eixia a desfilars. No cal gambes, ni cigales, sinó VI I SARDINES, senzill però entranysable. Barcella, amistat, ganes de gaudir de moments divertits amb amics encara que ens FAÇA MAL DE PANXA.

Adjuntem l'esborrany manuscrit que *Salamó* va fer al seu temps que al revés no és més que un "fotolito" de la fàbrica. De segur que algun ratet es perdia per la fàbrica per tal d'acabar esta emotiva cançó.



Aquest és el nostre xicotet homenatge a la persona de Francisco Domínguez Beneyto, *el tio Salamó*, des de la Filà de Mosqueters. Gràcies per este inigualable regal que de segur mai oblidarem i cantarem per molts anys.